

Středoškolská technika 2024

Setkání a prezentace prací středoškolských studentů na ČVUT

Rodina Kohnových v Milevsku

Adam Řehoř

Gymnázium, Milevsko, Masarykova 183

Gymnázium, Milevsko, Masarykova 183

Rodina Kohnových v Milevsku

Maturitní práce z dějepisu

**Adam Řehoř
2023/2024**

Anotace

Má maturitní práce se zabývá situací ve válečném a poválečném období v Milevsku, osudem židovského národa ve 20. století, situacemi, v nichž tamní lidé žili a životem rodiny Kohnových, kterým klidný život narušil nástup nacismu a pozdější tvrdý postoj komunismu.

Annotation

My graduation thesis is dedicated to describing the situation in Milevsko during the 2nd World War and post-war period, the destiny of the Jewish people in the 20th century, the conditions in which the people lived and the Kohn family, whose peaceful life was disrupted by the onset of Nazism and the later harsh attitude of communism.

Klíčová slova

Židé, holokaust, Terezín, Milevsko, Kohnovi, komunismus

Key words

Jews, holocaust, Terezin, Milevsko, Kohn family, communism

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem maturitní práci vypracoval samostatně a na základě literatury a pramenů uvedených v Seznamu použitých zdrojů.

V Milevsku dne

Poděkování

Má maturitní práce by nevznikla bez podpory řady lidí. V první řadě bych chtěl poděkovat paní učitelce Mgr. Haně Krajíkové, která vedla mé kroky a ukazovala správnou cestu. Dále bych chtěl poděkovat své rodině, která mě podporovala a motivovala, když síly docházely. Velké poděkování také patří paní Blaženě Grillové a paní Heleně Máchové za poskytnutí vzpomínkových rozhovorů, které mi pomohly při pátrání po rodinném odkazu Kohnových. Poslední díky patří všem, kteří mi byli ochotni poskytnout další zajímavé zdroje k mé práci. Děkuji jim za trpělivost, vstřícnost a především za jejich ochotu pomoci v práci, která pomůže odhalit osudy lidí, kteří nesmí být zapomenuti.

Obsah

Úvod.....	8
1. Dějiny židovského národa ve 20. století v českých zemích	10
1.1. Židé za první republiky (1918-1938)	10
1.2. Židovský holokaust (1939 - 1945)	13
1.2.1. Terezín	14
1.2.2. Bergen – Belsen.....	16
1.2.3. Majdanek	19
1.2.4. Osvětim.....	19
1.3. Poválečné osudy židů	21
1.4. Život Arnošta Lustiga	22
2. Kohnovi na Milevsku.....	24
2.1. Rodina Kohnových před válkou	24
2.1.1. Jiří Kohn.....	25
2.1.2. Emilie Kohnová	26
2.1.3. Otto Kohn.....	26
2.1.4. Ilka Koubele	28
2.1.5. JUDr. Jan Pollak.....	28
2.2. Tragédie rodiny Kohnových za války	29
2.3. Poválečné osudy Ilky Kohnové a jejího manžela	31
2.3.1. PhDr. Miloslav Koubele.....	33
Závěr	35
Seznam příloh	36
Seznam použitých zdrojů	78

Seznam zkratek

atd.	a tak dále
např.	například
aj.	a jiné
ČSR	Československá republika
TGM	Tomáš Garrigue Masaryk
tzv.	takzvaně
roz.	rozená
USA	Spojené státy americké

Úvod

Osudy lidí bývají většinou propleteny. Každý z nás je nedílnou součástí světa a přispívá k jeho utváření svým dílem. Ne všem však během našich dějin bylo dovoleno přispět svým dílem až do konce. Židé byli uznávanými obyvateli českého státu, byli váženi, chváleni, ale i mučeni či masakrováni. Židovský národ zažíval během své existence vzestupy i pády, byl na vrcholu, i padl na dno. Žádné dno však nebylo hlubší jako to za nacistického režimu. Holokaust se stal tím největším a nejhorším obdobím v jejich dějinách. Hrůzy druhé světové války a holokaustu dodnes zůstávají připomínkou toho, co se znovu nikdy nesmí opakovat. Transporty, odloučení, hrůzy pracovních a koncentračních táborů.

Maturitní práce se zabývá osudem židovského národa ve 20. století v českých zemích a především osudem jedné konkrétní rodiny z milevského kraje – rodiny Kohnových. Rodina Kohnových, podobně jako další rodiny tehdejších židovských obyvatel, to v životě neměla jednoduché. Nacistický režim a jeho ideologie dokázal zničit vše, pro co tehdy lidé žili a v co věřili. Pokusím se jejich životy co nejlépe přiblížit.

Toto téma jsem zvolil na základě projektu Kameny zmizelých, kde jsem se podílel na pátrání po osudech židovských rodin v Milevsku. Židovskými dějinami jsem se nikdy zvláště nezabýval, proto bylo i pro mne potěšením, že jsem mohl studovat a objevit nové zákoutí historie, jejímž fanouškem jsem již od útlého dětství.

Rodina Kohnových patřila mezi vážené obyvatele města Milevska. Jiří Kohn vedl továrnu na výrobu kuřáckých potřeb a společně se svou manželkou Emilií, synem Ottou a dcerou Ilkou se těšil velké oblibě.

Ke své práci jsem využil značné množství odborné literatury. Vycházel jsem zejména z knihy *Židé na Milevsku* od Vladimíra Šindeláře (*Milevské muzeum, 2005*) či z knihy *Historie Židů v Čechách a na Moravě* od Tomáše Pěkného (*Praha 2001*). Toto téma shrnuje také Kateřina Čapková v díle *Židé v českých zemích: Společná cesta dějinami* (*Praha 2022*).

Vyhledal a použil jsem také primární prameny. Navštívil jsem Státní okresní archiv v Písku a mluvil s pamětníky, kteří mi byli nápomocni při mém pátrání.

O osudu Kohnových jsem získal svědectví od dvou pamětnic, které mi pomohly objasnit působení Ilky Kohnové (Pollakové, Koubelové) v Milevsku. Paní Blažena Grillová, rozená Doubková (*1934) i paní Helena Máchová jsou velice sympatické, energické a ochotné

dámy, které odpovídaly na mé otázky vždy s úsměvem a s živým nadšením. Strýc paní Heleny Máchové byl pan Maria Hoffman, který přispěl do knihy Vladimíra Šindeláře *Židé na Milevsku*, kde zmínil i rodinu Kohnových. Dámám patří velké díky.

1. Dějiny židovského národa ve 20. století v českých zemích

Židé obvykle nebyli považováni za integrální součást příběhu českých dějin, pohlíželo se na ně většinou jako na cizí. V případě českých zemí vykládal například František Palacký dějiny jako neustálý souboj mezi Čechy a Němci, Židy zřídka kdy zmiňuje, a navíc je chápe jako skupinu lidí, kteří nepatří do žádného z těchto národů ¹

Židé to nikdy neměli lehké. Byli váženými členy, ale i vyvrheli společnosti. Přispívali však svým dílem k bohatství a rozvoji většinové společnosti. Rychle se dokázali přizpůsobit dané situaci a znovu pomalu budovat to, co ztratili. Byli ve službách králů, šlechticů, ministrů či obyčejných poddaných a během své existence na našem území zažili vzestupy i pády. Ve středověku prchali před nastavovanými pochodněmi, v novověku se osvědčili jako velice schopní finančníci a v moderních dějinách a zejména během období první československé republiky zažili svůj „zlatý věk“, i když často poněkud idealizovaná.

1.1. Židé za první republiky (1918-1938)

Rakousko – Uhersko bylo mnohonárodnostní soustátí, kde již dlouhou dobu národy snily o své samostatnosti a vlastní vládě. České království nebylo výjimkou. K rozbití Rakouska – Uherska výrazně pomohla první světová válka (1914 - 1918). Československá republika byla vyhlášena dne 28. 10. 1918. Lidé jásali a byli plně odhodláni čelit jakýmkoli výzvám. Budovala se společnost, ve které vedle sebe mohli lidé svobodně žít, být si rovni v občanských i politických právech a mohli se podílet na správě ve svém státu. Byla to slavná éra pro všechny obyvatele Československa.

Podmínky pro Židy v Československu však nebyly vždy ideální. V posledních dvou letech války docházelo v souvislosti s nedostatkem potravin a špatným zásobováním v českých zemích (ač již poměrně vyspělých) k násilným protižidovským útokům. Nepokoje provázely také vznik Československé republiky. Například v moravském Holešově roku 1918 vojáci s podporou místních obyvatel vyvolali pogrom, při němž byli zabiti dva lidé a byla vyřabována většina židovských obchodů.²

K podobným násilnostem došlo i roku 1919 v Praze. Ačkoli vlny protižidovského násilí a antisemitismus bývají často považovány za problémy mnohonárodnostního státu, měly by být časem překonány. Nikdy však nezmizely úplně. Ve srovnání se sousedními zeměmi by

¹ (ČAPKOVÁ, Kateřina a KIEVAL, Hiller J. (ed.). *Židé v českých zemích: společná cesta dějinami*. Přeložil Tamara VOSECKÁ. Praha: NLN, 2022. ISBN 978-80-7422-815-5.).

² tamtéž

relativně nízká úroveň antisemitismu neměla být považována ani tak za důsledek etnické či náboženské tolerance, jako spíše za příklad pragmatické politiky ve společnosti přecházející od imperiálního k demokratickému zřízení.³ Československá republika byla u svého zrození. Systém byl ještě v plénách, objevovaly se silné, ale i slabé stránky. Její autonomii a vlastní zřízení bylo třeba zachovat, včetně řešení vztahu a názorů na postoj k židovskému národu. Jak řekl 1. československý prezident Tomáš Garrigue Masaryk, který se, stejně jako císař František Josef I., stal pro Židy symbolickou zárukou blahobytu a bezpečí: „*Má-li naše demokracie své nedostatky, musíme překonávat ty nedostatky, ale ne překonávat demokracii.*“ TGM pro Židy představoval ikonu odvahy a byl jim blízký tím, že se s velkým osobním rizikem ohradil proti mýtu rituální vraždy v případě Hilsnerovy aféry roku 1891.

Specifikem Židů bylo to, že mohli být na jedné straně považováni za menšinu náboženskou a na druhé straně také za národnostní menšinu a to i přesto, že je nepojil žádný společný jazyk. Židé na Podkarpatské Rusi a východním Slovensku sice většinou hovořili jazykem jidiš, ale přesto mnozí Židé z českých zemí, kteří se považovali za židovské nacionalisty a byli aktivními členy sionistických hnutí, jidiš neznali.⁴

Při prvním a druhém sčítání lidu v meziválečném Československu, tedy v roce 1921 a 1930, měli obyvatelé vyjádřit svoji národnost na základě mateřského jazyka. Židům bylo dovoleno se přihlásit k židovské národnosti, i když neuměli jidiš, nebo hebrejsky. Jednotliví Židé se tedy mohli hlásit k židovství na základě svého náboženství a přitom se přiznat k české, slovenské nebo některé menšinové národnosti. Mnozí z nich se však přihlásili jak k židovskému (či izraelskému) náboženství, tak k židovské národnosti. Mnohdy jim přitom bylo, stejně jako mnohým křesťanským občanům, zatěžko se rozhodnout jen pro jednu národnost. Ať už se však Židé hlásili k jakékoliv národnosti, byli vždy loajálními a věrnými občany československé republiky. To bylo pro republiku i pro Masaryka zásadní.

V Československu měli Židé poprvé možnost spojit občanství s židovskou národností bez ohledu na to, s jakým jazykem či náboženstvím se identifikovali. Liberální národnostní politika československého státu vůči židovskému obyvatelstvu podněcovala nejen rozmanité formy jejich politické angažovanosti od sionismu přes sociální demokracii až po radikální levicovou politiku, ale také různé každodenní projevy loajality k československé demokracii. Dá se říct, že odlišnosti židovského života mezi třemi hlavními regiony

³ tamtéž

⁴ <https://www.holocaust.cz/dejiny/soa/zide-v-ceskych-zemich-a-konecne-reseni-zidovske-otazky/zide-v-prvni-ceskoslovenske-republice/>

československého státu – českými zeměmi (Čechy, Morava, Slezsko), Slovenskem a Podkarpatskou Rusí – byly větší než dřívější odlišnosti mezi Čechami a Moravou či Prahou a venkovem. Z kulturního a politického hlediska měla veliký význam právě Praha, centrum a hlavní město ČSR.⁵

Právě „židovská Praha“ byla později terčem závidění a posměchu ze strany nacistického Německa a i jedním z důvodů, proč Hitler tak důrazně šlapal po odkazu Tomáše Garrigua Masaryka. Odsuzoval jeho názory, politiku a život. Do „židovské Prahy“ chtěl každý židovský příslušník. Bylo to velké centrum svobody a volného podnikání.

Výrazná většina Židů za první republiky upřednostňovala v denním styku češtinu. Přesto tvořili německy mluvící Židé zhruba polovinu německé menšiny v Praze a výrazně tak ovlivnili její liberální orientaci.

Židé založili v roce 1918 i Židovskou stranu, jejíž členové se stali na počátku dvacátých let zástupci v mnohých obecních zastupitelstvech a od roku 1929 měla tato strana i dva zástupce v československém parlamentu. V parlamentu se nicméně tito poslanci za Židovskou stranu setkávali s dalšími poslanci z židovských rodin, kteří kandidovali za jiné strany – především za českou a německou sociální demokracii. Ti se národnostně cítili Čechy či Němci.

Mnozí tehdejší autoři vykreslují živoucí a složitě strukturovanou komunitu. Literatura židovských i nežidovských autorů – například literatura Franze Kafky, Karla Poláčka či Ivana Olbrachta – se zabývala otázkami vztahů mezi Židy a nežidy, mnohoznačností židovství a životem ortodoxních Židů na Podkarpatské Rusi. Tváří v tvář zásadní proměně židovské kultury a společnosti se čím dál častěji ozývaly i úvahy o významu kulturní paměti a uchování kulturního dědictví.

Důležitou úlohu tvořilo také vzdělávání. Naprostá většina Židů v českých zemích navštěvovala základní, střední a vysoké školy spolu se svými křesťanskými sousedy. Židovská obec či významní sionisté se snažili rozvoji československého školství výrazně pomoci. To svědčí o tom, že příslušníci židovské obce se snažili s obyvateli vycházet a různými činnostmi přispívat na každodenní chod života v první republice. O velice dobrých vztazích svědčí i vysoké procento sňatků židovských partnerů s křesťanskými. V Čechách tvořily takové sňatky necelé 44% všech manželství, kde alespoň jeden partner byl z židovské rodiny, na Moravě to bylo 30%. Oproti tomu na Slovensku jen 9% a na

⁵ <https://www.holocaust.cz/dejiny/soa/zide-v-ceskych-zemich-a-konecne-reseni-zidovske-otazky/zide-v-prvni-ceskoslovenske-republice/>

Podkarpatské Rusi něco málo přes 1%. Tato čísla jasně ukazují, že náboženská příslušnost hrála na Slovensku a Podkarpatské Rusi mezi Židy i křesťany mnohem důležitější roli než v českých zemích.⁶

Podpis mnichovské dohody v roce 1938 a následná anexe značné části území Čech, Moravy a Slezska nacistickým Německem znamenaly násilný konec první republiky a zároveň i sto let trvajícího projektu kulturní a společenské integrace Židů v českých zemích. V důsledku ekonomické krize a rostoucího vlivu a vzestupu nacistické strany v Německu začaly být zjevnější i potyčky mezi Židy a československým obyvatelstvem, zejména mezi německými separatisty v pohraničí, v tzv. Sudetech.⁷ Potyčky již předtím vrcholily v extrémním hrubém zacházení se židovským obyvatelstvem v zahraničí, zejména v sousedním Německu. Židé z německé Říše utíkali i do ČSR, kde však čelili nesmyslným obviněním. Čím dál častěji se ozývaly hlasy, které tvrdily, že Židé mají příliš velký vliv ve společnosti a že jsou velkou hrozbou, nikoliv přínosem.

Tyto hlasy později získaly převahu a přetvořily se ve strašlivou bouři pronásledování, odsuzování a velké nenávisti. Holokaust se stal tím nejhorším obdobím pro židovský národ.

1.2. Židovský holokaust (1939 - 1945)

Pod pojmem holokaust se rozumí obrovský státní aparát, který byl v Evropě 20. století uveden do chodu na politické, hospodářské i průmyslové úrovni a sledoval jediný cíl – kompletní vyhlazení židovského národa. Nacistické Německo za tímto účelem zmobilizovalo veškeré své síly, státní správu i přírodní zdroje. Holokaust je strašlivou pohromou, která v dějinách lidstva nemá obdoby a bez ustání vyzývá ke zpytování jejich příčin a podob.⁸

Adolf Hitler se stal tou nejstrašnější stvůrou, pronásledovatelem a monstrem pro všechno židovské obyvatelstvo. S jeho nástupem k moci v Německu roku 1933 začala systematická diskriminace a perzekuce židovského obyvatelstva. Nacisté prosazovali antisemitské zákony, které omezily práva Židů postupně v různých oblastech života. Právě tyto zákony se staly základem jejich pronásledování a „oporou“ legálního zacházení s nimi. Takzvané

⁶ <https://www.holocaust.cz/dejiny/soa/zide-v-ceskych-zemich-a-konecne-reseni-zidovske-otazky/zide-v-prvni-ceskoslovenske-republice/>

⁷ ČAPKOVÁ, Kateřina a KIEVAL, Hiller J. (ed.). Židé v českých zemích: společná cesta dějinami. Přeložil Tamara VOSECKÁ. Praha: NLN, 2022. ISBN 978-80-7422-815-5.

⁸ VENEZIA, Sholme. V pekle plynových komor. V Praze: Rybka, 2010. ISBN 978-80-87067-68-0.

Norimberské zákony, vydané roku 1935, byly antisemitské zákony, které omezovaly občanská práva Židů v Německu. Tyto zákony omezily jejich právo na občanství a uzákonily separaci mezi „árijskými“ občany a Židy. Nacistická ideologie tedy dále rozšiřovala svou propagandu, podporovala a přesvědčovala své „pravé“ občany o tom, že židovský národ je špatný, prohnílý a že je třeba proti němu rázně zakročit. O tři roky později, roku 1938, došlo k událostem, které předjímaly fyzickou likvidaci Židů.

9. a 10. listopadu 1938 došlo k násilným útokům na židovské obchody, synagogy a domovy v Německu, Rakousku a v československém pohraničí nově připojeném k Německu. Židé byli vyvlečeni z domů, vitríny a výlohy obchodů rozbíjeny dlažebními kostkami a ve střepech této noci se nesla jasná zpráva: Pryč se Židy! Tato událost, nazývaná Křišťálová noc, byla zlomovým bodem, protože ukázala, že nacisté jsou ochotni použít skutečné a krvavé fyzické násilí vůči Židům. To však nacistům nestačilo. Po Křišťálové noci nacisté zesílili perzekuci Židů. Byli zbavováni majetku, vystěhováváni z domovů a internováni v koncentračních, popřípadě pracovních táborech, kde byli soustřeďováni a zacházelo se s nimi strašlivým způsobem. Nacistická politika měla za cíl „konečné řešení židovské otázky“. Nacistické Německo a jeho ideologie začalo postupovat za každou cenu tak, aby Židy vyhladilo.

Tato „vnitřní válka“ však ještě více nabrala na síle, když Němci roku 1939 přepadli Polsko. Útok na Polsko v září 1939 umožnil Německu získat nadvládu nad větším počtem Židů. Nacisté zřídili ghetta v polských městech a zahájili masové deportace a popravy. S nástupem operace Barbarossa, invaze do Sovětského svazu v červnu 1941, bylo zahájeno hromadné vraždění Židů na východní frontě. Tuto fázi holokaustu charakterizovalo masové používání plynových komor a popravy zastřelením. Celý tento proces se postupně vyvinul v systematickou a průmyslově organizovanou mašinérii vyhlazování, která vedla k utrpení a smrti milionů lidí během holokaustu.

Existovalo mnoho pracovních a koncentračních táborů, či měst, kde se soustřeďovalo židovské obyvatelstvo. Z těchto táborů a měst představím ve své práci ty, které se přímo dotkly života Kohnových z Milevska: Terezín, Bergen- Belsen, Majdanek a Osvětim.

1.2.1. Terezín

Terezínské ghetto, známé také jako Theresienstadt, bylo jedno z koncentračních a tranzitních táborů vytvořených nacistickým Německem během druhé světové války. Nachází se v dnešní České republice nedaleko Litoměřic. Nacisté tuto lokalitu využívali jako

propagandistický nástroj, který měl zakrýt skutečné hrůzy holokaustu. V červnu roku 1940 byla v Malé pevnosti Terezín zřízena policejní věznice pražského gestapa. Dne 24. 11. roku 1941 bylo ghetto vytvořeno jako „modelový tábor“, kde byli shromažďováni židovští vězni, včetně umělců, intelektuálů a starších osob. Ženy, děti, muži. Byl to sběrný tábor pro Židy, odkud byly vypravovány transporty do koncentračních táborů na východě, které většinou znamenali pro transportované jistou smrt.

Původní účel Terezína byl skrýván a předstírán jako místo, kde Židé mohou žít relativně normálním životem. Ve skutečnosti však byly podmínky v ghettu kruté. Především starší vězni zde trpěli nedostatkem potravy a špatnými hygienickými podmínkami. Temnou stránkou ghetta bylo i ubytování, jelikož Židé museli žít v přeplněných ubytovacích zařízeních. Nebyli zde většinou vystaveni takovému teroru jako vězni v koncentračních táborech.

Nacisté využívali Terezín k propagaci falešného obrazu, že se jedná o místo, kde Židé žijí běžným a relativně svobodným způsobem života. Během existence tohoto tábora zde dvakrát proběhla návštěva delegace Mezinárodního Červeného kříže. Pro mezinárodní návštěvníky bylo dokonce organizováno divadelní představení a jiné kulturní aktivity. I přes propagandu byla většina vězňů z Terezína deportována do vyhlazovacích táborů, zejména do Osvětimi a Treblinky. První transport odtud odjel do Rigy začátkem roku 1942, přičemž celkem bylo z Terezína do 28. října 1944 vypraveno 63 transportů. Poslední vlna transportů se odehrála na podzim roku 1944, kdy z přeplněného Terezína odjelo asi 18 500 osob, z nichž utrpení holokaustu přežilo pouhých 1 500.

V počátcích existence ghetta zde byli soustředěni Židé z Čech a Moravy, aby byla česká města „očistěna“ od nečisté krve židovské obce. Později sem byli přemísťováni i Židé z Německa, Holandska, Dánska, Rakouska a Slovenska. Mezi vězni byli také „prominentní vězni“, např. němečtí židé pyšníci se vysokými válečnými vyznamenáními z první světové války, vědci, ale i velice starší lidé, neboť Terezín od roku 1942 fungoval jako starobní ghetto. Rok po zřízení ghetta žilo ve městě, kde předtím bylo zhruba 3500 obyvatel a zhruba 3000 vojáků Armády republiky Československé, více než 50 tisíc Židů. Ghetto spadalo pod pravomoc velitelství SS a byla též vytvořena židovská samospráva, jež musela plnit všechny příkazy velitelství. Strážní službu okolo ghetta vykonávali čeští četníci.

Na konci války začínaly do Terezína přijíždět transporty smrti a přicházet pochody smrti z táborů evakuovaných před postupujícími spojeneckými armádami. Ti, kteří přicházeli, byli

ve strašlivém stavu. Pochody byly totiž neúprosné, probíhaly za extrémně nepříznivých podmínek, přičemž vězni byli téměř bez možnosti odpočinku, stravy nebo vykonání vlastní potřeby.

Terezínské ghetto bylo osvobozeno Sovětskou armádou 8. května 1945. Osvobození přeživších však neskončilo s okamžitým návratem do normálního života. Mnoho z nich se potýkalo s následky utrpení a ztráty až do konce svých dní. Někteří se již nikdy nedokázali zařadit zpět do běhu normálního života. Na konci okupace vypukla v Terezíně epidemie skvrnitého tyfu. Ghetto bylo již od 2. května 1945 pod ochranou Červeného kříže, který se snažil postarat o všechny, kteří to potřebovali. Epidemii skvrnitého tyfu se však podařilo zvládnout až během léta 1945 s velkou pomocí dobrovolníků.

Celkem prošlo Terezínem 150 000 Židů a dalších zhruba asi 18 000 na konci války v rámci pochodů a transportů smrti. Toto číslo je pouze hrubým odhadem. 35 000 Židů zde našlo smrt. Po osvobození bylo terezínské ghetto využíváno pro dočasné umístění přeživších vězňů a pro rehabilitaci některých z nich. Ovšem postupně bylo ghetto uzavřeno a část původní pevnosti byla převedena zpět pod českou správu. Ghetto bylo později přeměněno na památník Terezín, aby připomínalo hrůzy holokaustu a ctilo paměť obětí. Muzeum v Terezíně dokumentuje historii ghetta a představuje vězněné a jejich životní příběhy. Celkově lze říci, že terezínské ghetto, jako symbol hrůz holokaustu, bylo postupně proměněno na místo vzpomínky a vzdělávání, aby svědčilo o tragédii, která se zde odehrála během nacistické éry.

1.2.2. Bergen – Belsen

Bergen-Belsen byl koncentrační tábor během druhé světové války, který byl v provozu od roku 1943 do konce války v roce 1945. Tento tábor je známý pro svou brutální historii a hrůzy, které se zde odehrávaly. Často bývá v některých literárních zdrojích hodnocen jako „lehčí odvar Osvětimi.“ Na konci války zde působila i nechvalně proslulá Irma Gresová, která se, stejně jako například Josef Mengele, podílela na ohavných zvěrstvech na vězních.

Tábor byl otevřen v roce 1940 jako zajatecký tábor pro válečné zajatce, ale v roce 1943 byl přeorganizován na koncentrační tábor. Původně sloužil k internaci politických vězňů, později však byl využíván i pro židovské vězně a další skupiny. Počet vězňů vzrostl v průběhu války, a to zejména v důsledku deportací z jiných táborů. O svém příjezdu do Bergen-Belsenu ve své knize *Přežil jsem peklo Bergen-Belsen* Zoltan Zinn-Collis píše:

„Když jsme přijeli do Belsenu, musel být leden 1945. Bylo pozdě večer, což znamenalo, že 320 kilometrů dlouhá cesta z Ravensbrücku nám trvala asi 24 hodin. Náš autobus byl, podobně jako dobytčí vozy, naplněn výkaly, močí, zvratky a hromadou mrtvých těl. Krátce po příjezdu jsme se všichni museli úplně svléknout. Nahnali nás do jednoho baráku a vyrovnali do řady proti nějakému muži v šedém obleku. Nečinili žádný rozdíl mezi silnými a slabými či mezi dospělými a dětmi a starými ženami. Muž držel v ruce požární hadici a namířil ji proti seřazeným lidem. Z hadice začala stříkat tmavá, ledová voda. Zasáhla mě velkou silou. Přesto, že byla voda velmi studená, začala mě silně pálit pokožka. Vykřikl jsem bolestí, avšak kvůli hluku, který vydávala stříkající voda, jsem nebyl slyšet.“⁹

Podmínky v Bergen-Belsenu byly katastrofální. Docházelo k hladomoru, nemocem a špatné hygieně. Nedostatek potravin, špatná infrastruktura a epidemie vytvářely nehumánní prostředí. Tábor byl postižen vážnými epidemiemi, zejména skvrnitým tyfem. Kvůli špatným hygienickým podmínkám a nedostatku léčebné péče mnozí vězni zemřeli. Nehumánní prostředí dokazoval i způsob, jakým běžný člověk mohl vykonávat svou každodenní potřebu a jak s ním bylo zacházeno:

„Latrína byla vždy tak plná, že přetékala. Když jste chtěli vykonat běžnou potřebu, museli jste vynaložit veškeré úsilí, abyste se udrželi na dvou kouscích dřeva, natažených nad smrdutou jámou. Vzpomínám si na jednoho starého muže, jenž se v podřepu na těchto dvou prkýnkách snažil udržet rovnováhu. Přistoupil k němu přihlížející německý strážný a udeřil jej bajonetem. Poté, co strážný muže udeřil, se otočil a odešel, jako by se nic nestalo – jako kdyby právě zabil dotěrnou mouchu. Muž se po úderu zapotácel a spadl do latríny. Nevzpomínám si, že bych jej viděl opět vylézat.“¹⁰

Osm dní po osvobození tábora britskými vojáky byl dokonce zachycen nejvyšší denní počet úmrtí v táboře. Bergen-Belsen byl osvobozen 15. dubna 1945 britskými vojáky. Britští vojáci na vlastní oči viděli hrůzy tábora, včetně hromad mrtvých těl, nemocných a vyhladovělých vězňů.

Po osvobození tábora vyšly najevo také činy příslušnice SS Irmy Gresové, která byla popisována jako nesmírně krásná, nicméně osobně podílela na bití a mučení vězňů. Když se nacisté dostali k moci, byla ještě dítě. Brzy se však stala fanatickou stoupenkyní režimu a

⁹ ZINN-COLLIS, Zoltan a MCAULEY, Alicia. Přezil jsem peklo Bergen-Belsen. [Líbeznice]: Víkend, 2010. ISBN 978-80-7222-668-9. (zkráceno)

¹⁰ ZINN-COLLIS, Zoltan a MCAULEY, Alicia. Přezil jsem peklo Bergen-Belsen. [Líbeznice]: Víkend, 2010. ISBN 978-80-7222-668-9. (zkráceno)

jeho ideologie. Později se dobrovolně přihlásila na práci v koncentračních táborech, zcvik absolvovala v Ravensbrücku a v březnu 1943 byla poslána do Osvětimi. Zde, společně s Josefem Kramerem a Josefem Mengele, byla přímo odpovědná za fyzické, sexuální, psychické či experimentální zacházení s vězni. Podle některých zdrojů je považována za jejich milenkou. V březnu 1945 byla převelena právě do Belsenu, kde pokračovala v ohavnostech až do jejího zajetí Brity v dubnu téhož roku.¹¹

Bergen-Belsen se stal symbolem holokaustu, nejen kvůli brutálním podmínkám v táboře a velkému počtu mrtvých, ale také kvůli scénám, které zde byly po osvobození zdokumentovány. Nutno říci, že si osvobozeneční vojáci většinou nevěděli s mrtvými rady, respektive, většinou neunesli to, čeho se stali svědky. Brzy se však jejich šok proměnil ve zlost. Vojáci se začali chovat k nacistům stejným způsobem, jako se oni chovali k židovským vězňům. Situace byla tehdy velice těžká. Autor Zinn-Collis sám tvrdí, že se nikdy nepokoušel na zažité hrůzy myslet. Po válce bylo několik bývalých dozorců odpovědných za zločiny spáchané v Bergen-Belsenu postaveno před soudní tribunály v Norimberku. Mnozí byli odsouzeni za válečné zločiny. Bergen-Belsen se stal dalším příkladem toho, kam až může člověk plný nenávisti zajít a co vůbec je schopen člověk udělat člověku.

¹¹ tamtéž

1.2.3. Majdanek

Koncentrační tábor Majdanek byl jedním z největších a nejznámějších koncentračních táborů, který byl v provozu během druhé světové války.

Majdanek se nacházel poblíž polského města Lublin, asi 4 kilometry na východ od jeho centra. Tábor byl založen na přímý rozkaz Heinricha Himmlera v září 1941 krátce po napadení Sovětského svazu. Jednalo se o jeden z prvních koncentračních táborů, který byl otevřen poblíž východní fronty. Původně byl Majdanek plánován jako pracovní tábor pro válečné zajatce. Později se však stal vyhlazovacím táborem, kde byly prováděny masové popravy, včetně hromadného zabíjení plynem. V Majdanku byli internováni různí vězni, včetně Židů, Poláků, Sovětů, Romů a dalších, kteří byli považováni za nepřátele nacistického režimu.¹²

Majdanek zahrnoval nejen koncentrační tábor, ale také vyhlazovací zařízení, plynové komory a krematoria. Rozloha tábora byla velká, což ukazuje na jeho význam jako jednoho z hlavních míst vyhlazování na východě. V Majdanku docházelo k hromadným popravám vězňů. Mnozí byli zabiti plynem, zastřeleni nebo umírali v důsledku nelidských podmínek a nucené práce.¹³ Tábor byl osvobozen sovětskou Rudou armádou v červenci 1944 během operace Bagration. Osvobození bylo unikátní tím, že Němci neměli dostatek času na plnou evakuaci tábora před příchodem spojeneckých sil. Přesný počet obětí není znám, ale odhaduje se, že v Majdanku zemřelo na 78 000 až 130 000 lidí, včetně civilistů a vězňů. Táborem prošlo přibližně 150 000 – 200 000 lidí. Do koncentračního tábora v Majdanku byli odvezeni na práce při jeho stavbě vězni ze třinácti terezínských transportů v období od března do června 1942. Celkem bylo transporty z protektorátu do Majdanku odvečeno asi 5 700 vězňů, z nichž naprostá většina zahynula. Po válce byl Majdanek zachován jako muzeum a památník, aby připomínal hrůzy holokaustu a udržoval paměť obětí.

1.2.4. Osvětim

Osvětim (Auschwitz) byl komplex koncentračních a vyhlazovacích táborů postavených nacistickým Německem během druhé světové války. Jednalo se o nejznámější a nejrozsáhlejší tábor tohoto typu, který hrál klíčovou roli v nacistickém plánu na vyhlazení evropských Židů. Z Himmlerovy vůle byla Osvětim určena k tomu, aby se stala největším

¹² HLUŠIČKOVÁ, Růžena; MALÁ, Irena a KUBÁTOVÁ, Ludmila. *Tábory utrpení a smrti*. Praha: Svoboda, 1969.

¹³ <https://pinkas.jewishmuseum.cz/cs/cesty-bez-navratu/polsko/majdanek>

vyhlazovacím táborem v dějinách lidstva a byla také známým působištěm proslulého „doktora“ Josefa Mengele – Anděla smrti. Velice známé je i jméno vrchního velitele Osvětimi, Rudolfa Hoesse.

Tábor se nacházel poblíž polského města Krakov. Byl založen v roce 1940. Původně byl koncipován jako pracovní tábor, ale postupně byl rozšířen a přeměněn na komplex obsahující koncentrační tábory (Osvětim I, II a III) a vyhlazovací tábor (Osvětim II - Birkenau). V Osvětimi byli internováni převážně Židé, ale i političtí vězni, Romové, Sověti, Poláci a další, kteří byli považováni za nepřátele nacistického režimu. Vězni byli podrobeni nucené práci, hladu, nemocem a tomu nejbrutálnějšímu zacházení.¹⁴ Osvětim II (Birkenau) byl vyhlazovací tábor s plynovými komorami a krematorii, kde probíhala systematická masová vyhlazování. Na vrcholu moci nacistického Německa byly plynové komory schopny zabít tisíce lidí denně. Kdo unikl plynu, měl osud zpečetěný jiným způsobem. Nacisté posílali práceschopné přeživší do německých továren, kde čelili novým a také strašlivým příkazům a krutému zacházení. Nacisté přidělovali osvětimská pracovní komanda také již do existujících koncentračních táborů i na naše území, například do Poříčí u Trutnova a jeho středisek v Chrastavě, Bílé Vodě a Bruntále.¹⁵

V Osvětimi prováděli nacisté mnohá zvěrstva. Žádný ze zločinů proti lidskosti se však na věznicích nepodepsal tak, jako kruté lékařské experimenty. Tyto experimenty vedl známý Hauptsturmführer doktor Josef Mengele. Narodil se 16. března 1911 v Günzburgu v Německu. Později studoval medicínu na univerzitě v Mnichově a v Göttingenu. Mengele vstoupil do NSDAP v roce 1937 a krátce poté do SS. Stal se členem elitní skupiny SS, tzv. Waffen-SS, které vedl Heinrich Himmler. Od roku 1943 do konce války byl Mengele lékařem právě v Osvětimi. Zde se projevil jako velmi krutý tyran a místo skutečného léčení pacientů na nich prováděl své pokusy. Patřily sem například experimenty na dvojčatech, sterilizace a výzkum nemocí, chirurgické zákroky bez anestezie, zkoumání genetiky a infekce, a mnoho dalšího. Jeho experimenty byly nejen fyzicky bolestivé, ale i psychicky traumatizující. Rozhodoval také o tom, kdo bude poslán do plynové komory, či bude poslán do práce. Po skončení války se Mengele skrýval a unikal spravedlnosti. Několikrát změnil

¹⁴ TRUCK, Betty a TRUCK, Robert-Paul. Lékaři hanby: pravda o lidských morčatech v Osvětimi. Přeložil Božena MRÁČKOVÁ. Delfin (Práce). Praha: Práce, 1983.

¹⁵ tamtéž

svou totožnost a působil v různých zemích, včetně Jižní Ameriky. Nikdy nebyl postaven před soud za své válečné zločiny.¹⁶

V táboře docházelo k masovým popravám střelbou, oběšením, bičováním či jiným brutálním praktikám. Tisíce vězňů byly zabity každý den. Osvětim byl osvobozen sovětskými vojsky 27. ledna 1945. Při osvobození bylo objeveno několik tisíc přeživších vězňů, kteří byli vážně vyčerpaní. Po válce byl tábor zachován jako památník a muzeum. Osvětim se stala symbolem holokaustu a místem vzpomínek na oběti nacistické genocidy.

Za osudy židovských rodin, jejichž život byl násilně ukončen právě v Osvětimi, zodpovídal Rudolf Hoess, který byl velitelem Osvětimi a jednal z přímých rozkazů Himmlera. Za své zločiny byl souzen Nejvyšším polským tribunálem a odsouzen k smrti 4. dubna 1947. O tři dny později byl v Osvětimi oběšen. Během vazby ve vězení v Krakově, kdy čekal na svůj soudní proces, sepsal svůj životopis. Ten se později stal inspirací pro francouzského spisovatele Roberta Merleho, který dle něho sepsal román *Smrt je mým řemeslem*. Rudolf Hoess si však nikdy nepřiznal vlastní vinu, jak sám tvrdil: „*At' mě tedy celý svět i nadále pokládá za divoké zvíře, za krutého sadistu, za vraha miliónů lidských bytostí, dav si nedokáže o bývalém veliteli Osvětimi myslet nic jiného. Nikdy nepochopí, že i já jsem měl srdce....*“¹⁷

Koncentrační tábory znamenaly pro mnohé nejhorší zážitek jejich života. Rodiny od sebe byly odloučeny, násilím vyrvány z každodenního života a poslány na jistou smrt. Takovýchto osudů bylo mnoho. O přiblížení jednoho z nich vypráví následující kapitola.

1.3. Poválečné osudy Židů

Poválečné osudy židovského obyvatelstva byly silně ovlivněny důsledky holokaustu, poválečných obnovovacích procesů a vytváření židovského státu. Holokaust zanechal na mnohých své stopy a hrůzy koncentračního tábora většinou nebyly zapomenuty. Po skončení druhé světové války byli přeživší z koncentračních táborů osvobozeni. Mnoho z nich bylo fyzicky i psychicky zdevastováno. Někteří židovští přeživší skončili v táborech pro vysídlené osoby, kde hledali pomoc, bezpečí a podporu při obnově svých životů. Ti, kteří přežili holokaust, se často potýkali s traumatickými zážitky, ztrátou rodiny a majetku. Další

¹⁶ KRAUS, Ota a KULKA, Erich. *Továrna na smrt: dokument o Osvětimi*. 6. dopl. vyd. Dokumenty (Naše vojsko). Praha: Naše vojsko, 1959.

¹⁷ tamtéž

hledali znovunabytí svých životů v nových zemích, zatímco jiní se rozhodli pro návrat do obnovených židovských komunit.

Poválečné osudy židů byly různorodé, ačkoli mnozí našli odvahu a sílu obnovit své životy a přispět k formování nového židovského státu. V roce 1948 byl vyhlášen stát Izrael. Tato historická událost poskytla židovskému obyvatelstvu v novém státě možnost znovu získat svou suverenitu a vytvořit bezpečný domov. Poválečné období bylo také poznamenáno některými projevy antisemitismu, které vedly k odporu a diskriminaci židovského obyvatelstva v některých regionech. Mnoho přeživších a jejich potomků požadovalo reparace a restituci za majetek zabavený během holokaustu. Byly uzavírány dohody a vyplácena odškodnění. Po celém světě byly zřizovány památníky a muzea jako připomínka obětí holokaustu. Tyto instituce slouží k uchování paměti a vzdělávání o hrůzách, které Židé zažili během druhé světové války.

Typickým příkladem člověka, který se po návratu do běžného života otevřeně začal věnovat očitému svědectví a který podporoval ty, kteří se nebáli také vyjádřit, byl Arnošt Lustig.

1.4. Život Arnošta Lustiga

Arnošt Lustig (21. prosince 1926 – 26. února 2011) byl významný český spisovatel a novinář. Jeho díla často zkoumají téma války, nacismu a lidského utrpení, kterým si sám prošel. Narodil se v Praze do židovské rodiny. Během druhé světové války byl deportován do koncentračního tábora Terezín a později do Osvětimi a Buchenwaldu. Prošel si všemi možnými hrůzami, co si malý chlapec může zažít. Podařilo se mu úspěšně utéct z transportu smrti do Dachau, přežil holokaust, ale ztratil mnoho svých příbuzných. Po druhé světové válce se vrátil do Prahy, kde začal studovat novinářství a filmovou režii na Univerzitě Karlově. Později pracoval jako novinář a redaktor. Lustig začal psát již v poválečném období. Jeho díla se vyznačují hlubokým porozuměním lidskému utrpení, traumatu a následným snahám o obnovu, či o znovuzачlenění do spořádané společnosti. Mezi jeho nejznámější romány patří *Modlitba pro Kateřinu Horovitzovou a Dita Saxová*.¹⁸ Arnošt Lustig se také věnoval filmové tvorbě. Spolupracoval s režisérem Jiřím Menzelem na scénáři k filmu *Ostře sledované vlaky*, který získal v roce 1967 Oscara za nejlepší cizojazyčný film. Po srpnové invazi v roce 1968 emigroval přes Itálii, Izrael a Jugoslávii do Spojených států, kde pokračoval ve své literární a novinářské práci. V roce 1996 se však rozhodl vrátit se do

¹⁸ LUSTIG, Arnošt: *Zpověď*, Multisonic 2008

České republiky. Lustig působil také jako učitel na Fakultě sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze, kde učil scenáristiku a dramaturgii.

Za svou literární práci obdržel několik ocenění, včetně Medaile Za zásluhy o výstavbu státu a Medaile Za zásluhy I. stupně. Byl také navržen na Nobelovu cenu za literaturu. Arnošt Lustig byl váženým a uznávaným spisovatelem, jehož díla mají hluboký vliv na porozumění lidskému utrpení a lidské odolnosti.

2. Kohnovi na Milevsku

2.1. Rodina Kohnových před válkou

Rodina Kohnova patřila v Milevsku mezi ctěné občany města. Byla to čtyřčlenná rodina - matka, otec, dcera a syn. Bydleli v menší vile v dnešní milevské ulici Štěpána Dvořáka s číslem popisným 617, a jak dokládají pamětníci, žili celkem spokojený život plný rodinného štěstí, sousedské pohostinnosti a podnikání. Bohužel se však ukázalo, že jim nebude dovoleno si toto štěstí užít do sytosti. Přichází druhá světová válka a s ní spojená perzekuce a pronásledování nevinného židovského obyvatelstva. Za druhé světové války mělo Milevsko v tehdejší době kolem 2900 obyvatel, z čehož 3% tvořili právě Židé (celkem 104 osob). Z tohoto počtu se jich vrátilo jen velmi málo. Z Kohnových hrůzy holocaustu přežila jen dcera Ilka.

Na Kohnovi si vzpomíná ještě pamětnice paní Grillová. Její tatínek (narozen roku 1889) byl špičkářem a pracoval pro firmu Jiřího Kohna. Továrna měla dobrou úroveň a po jeho výrobcích byla obrovská poptávka. Výrobky byly natolik žádané, že si pan Kohn mohl dovolit vývoz výrobků do celého světa, např. do Afriky či jižní Ameriky. Pan Grill si v roce 1928 založil špičkařskou dílnu, kde zaměstnával kolem 6 lidí a své učně. Dostával tak zakázku od Kohnových na výrobu špiček na cigarety. Do výroby těchto špiček byla většinou zapojena celá rodina. Paní Grillová byla osobně přítomna u takové výroby špičky. Ty se vyráběly z dřevěných hranolů, jimiž se protahoval drátek, a poté se z nich tvarovala špička. Rodina pomáhala tatínkovi s prací, většinou před večerí. Paní Grillová poznamenala s úsměvem, že by bez práce nebyly koláče (tedy, že by nebyla žádná večere), ale vzpomíná v dobrém na to, že při společné výrobě špiček zažívali pravou rodinnou atmosféru. Špičkářů bylo v té době v Milevsku více. Například rodina Buriánkova, či Karbanovi nebo Stehlíkovi. Špičkáři se mezi sebou znali a udržovali dobré vztahy. Továrna pana Kohna prosperovala a postupně se rozrůstala.

2.1.1. Jiří Kohn

Pan Kohn se narodil 8. 8. 1881 v Milevsku¹⁹. Byl synem Moritze Kohna a Rosalie (Růženy) Kohnové, která pocházela z Hrejkovic a byla dcerou Isaka Eisnera a Ludmily Eisner²⁰. Moritz Kohn se narodil v Jickovicích v roce 1845 Leopoldovi a Anně Kohnovým.

Jiří měl 12 sourozenců²¹ - 7 starších (Ernestina, Karel, Leo, Otto, Ida, Emilie, Hermína) a 5 mladších (Irma, Olga, Alexandr a nejspíše i Kamila, u které ale není znám datum narození). Jeho bratr Otto vlastnil obchod s pleteným zbožím s domovským právem v Příbrami. Jiří bydlel společně se svými rodiči v Riegrově ulici s číslem popisným 312. Jeho tatínek Moritz Kohn v domě vlastnil trafiku a Jiří byl jeho příručím. Rodina spolu vycházela velice dobře, žili šťastný maloměstský život. Později Jiří v tomto domě žil se svou rodinou a služebnou Marií Hružovou, která s rodinou měla velmi dobré a přátelské vazby i přesto, že nebyla Židovka, patřila k římskokatolické církvi.

Po sňatku s Emilií Braschovou a narození dětí Ilky a Otty začal Jiří Kohn v Milevsku podnikat v oboru špičkářství, které mělo dobrý ohlas nejen v okolí, neboť v tu dobu nebylo v Milevsku tolik běžné jako například hrnčířství nebo tkalcovství.

Po první světové válce převzal továrnu po panu Zelinkovi²² a rozjel továrničku na špičkářské výrobky. Výrobu rozšířil a vyráběl především pro zahraniční export, i do USA. Jeho firma se sídlem v Nádražní ulici vyráběla nejen kuřácké potřeby, ale i ozdobné knoflíky, psací potřeby nebo držadla k holím a deštníkům. V továrně zaměstnával asi padesát lidí a další, kterým se v Milevsku říkalo „špičkáři“, pro něho pracovali doma, což byl i případ rodiny Grillů. Kohnův podnik dobře prosperoval a zaměstnanci dostávali slušné peníze. Hlavním mistrem Kohnovy továrny byl pan Arnošt Jonáš, který si v Milevsku sám později zařídil podnik stejného druhu. Kohnovi a Jonášovi však i přesto spolu nadále udržovali přátelské vztahy. Spolu s dalšími milevskými špičkáři, konkrétně s panem Brašem, Divišem, Jonášem a Dvořákem, založil Nákupní, prodejní a úvěrní družstvo mistrů soustružnických Milevsko

¹⁹ <https://www.geni.com/people/Ji%C5%99%C3%AD-Kohn/6000000066658489824>.

Kronika města Milevska. Přístupné z <https://digi.ceskearchivy.cz/126869/1>

²⁰ HOFFMAN, MARIA – Povídání o životě Židů v jihočeském městečku Milevsku. In Šindelář, Vladimír (ed.). Židé na Milevsku, Milevské muzeum 2005, str. 19 a 22

²¹ HOFFMAN, MARIA – Povídání o životě Židů v jihočeském městečku Milevsku. In Šindelář, Vladimír (ed.). Židé na Milevsku, Milevské muzeum 2005, str. 19 a 22

²² <http://kotrla.com/pmprowp-content/uploads/2021/06/Petra-Kratochvilova-Stripky-z-minulosti-Milevsky-zpravodaj-2020-04.pdf>

- Bernartice²³. Kohn byl také radním města Milevska. Ve volbách v roce 1923 byl zvolen za živnostensko-obchodní stranu.

Byl natolik schopný, že si mohl záhy na jiném místě v Milevsku zakoupit pozemek a vystavět zde hezký patrový dům, kde byly v přízemí kanceláře spolu s expedicí a nahoře byty. Patrový dům je dnes znám jako Kohnova vila. Pan Kohn býval rovněž v onom čase mecenášem nejrozličnějších milevských kulturních spolků a rovněž sportovního klubu. Často navštěvoval fotbalová utkání.

2.1.2. Emilie Kohnová

Emilie Kohnová, rozená Braschová, se narodila dne 7. 6. 1886 v Hodkovicích nad Mohelkou²⁴ v Libereckém kraji. Byla dcerou Alfréda Brasche a Reginy Braschové. Emilie měla 5 sourozenců - Eleonoru, Ernesta, Olgu, Moritze a Oswalda. Do milevského kraje se přistěhovala roku 1913. Seznámila se zde s velice schopným Jiřím Kohnem, který propadl jejímu kouzlu, a později se za něho provdala.

Měli spolu dceru Ilku a mladšího syna Ottu. Byla jim milující matkou a velice dobrou hospodyní. O jejím zaměstnání neexistují žádné záznamy, proto usuzují, že řídila domácnost a živil ji její manžel. Měla nejspíše i velice laskavé srdce, neboť měla vřelé vztahy s jejich hospodyní Marií Hružovou a plně podporovala svého manžela. Byla mu oporou na mnoha společenských akcích, tvářila jeho mecenášství. Její děti v ní viděli svůj vzor a dcera Ilka zdědila její laskavou povahu.

2.1.3. Otto Kohn

Ota Kohn se narodil 22. 7. 1917 v Milevsku. Byl to tišší, ale inteligentní chlapec s obrovským nadáním. Hrál výtečně na klavír, u něhož byl schopen prosedět celé hodiny.²⁵ O Ottovi se tvrdilo, že ho čeká zářná budoucnost a velice slibná kariéra. Ostatně, mezi jeho posluchače při jeho výstupech v Milevsku patřily i takové osobnosti, jako byl Karel Ančerl či doktor Václav Holzknecht, kteří zavítali do Milevska.

Karel Ančerl (1908–1973) byl významný český dirigent a hudební skladatel. Jeho umělecká kariéra zahrnovala široký záběr, a to od dirigování významných orchestrů až po kompozici

²³ <http://kotrla.com/pmprowp-content/uploads/2021/06/Petra-Kratochvilova-Stripky-z-minulosti-Milevsky-zpravodaj-2020-04.pdf>

²⁴ <https://www.geni.com/people/Emilie-Kohn/6000000066666866855>

²⁵ <https://www.geni.com/people/Ota-Kohn/6000000066666849900>

a pedagogickou činnost. Později působil jako šéfdirigent České filharmonie v letech 1950–1968. Pod jeho vedením se orchestr stal jedním z předních na světě. Během druhé světové války byl Karel Ančerl internován v koncentračním táboře Terezín a později v Osvětimi. Přežil holokaust a po válce se vrátil k hudební kariéře. Ančerl nahrával mnoho symfonií a orchestrální hudby. Jeho nahrávky jsou ceněny pro svou interpretaci a uměleckou kvalitu. Po srpnové invazi v roce 1968 emigroval Karel Ančerl s rodinou do Kanady kvůli politickým změnám v tehdejší Československu. Ančerl se také věnoval pedagogické činnosti. Vyučoval na univerzitě a sdílel své znalosti a zkušenosti s mladými hudebníky. Zemřel v roce 1973 v Torontu v Kanadě. Po jeho smrti milovníky kultury nadále těšila oceněná hudební dědictví a nahrávky, které zanechal. Byl vynikajícím hudebníkem, jehož příběh zahrnuje jak osobní odolnost v době hrůz holokaustu, tak i hudební excelenci a vliv na světovou hudební scénu.²⁶

Profesor JUDr. Václav Holzknecht (2. května 1904, Praha – 13. srpna 1988, Jindřichův Hradec) byl český klavírista, hudební vědec, hudební popularizátor, publicista, kritik, dramaturg, organizátor a pedagog, překladatel z francouzštiny, jeden ze zakladatelů mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro, dlouholetý ředitel pražské konzervatoře, osobní přítel hudebního skladatele Jaroslava Ježka. Byl to studovaný právník, během svého vysokoškolského studia dokázal souběžně vystudovat hru na klavír na pražské konzervatoři. Od roku 1942 působil na pražské konzervatoři, od roku 1946 až do roku 1970 byl jejím ředitelem. Poté celkem tři roky působil ve funkcích ředitele (7. 10. 1970 – 14. 10. 1972) a dramaturga (15. 10. 1972 – 31. 12. 1973) Opery Národního divadla v Praze. Celkem šestnáct let (1957–1973) pracoval ve festivalovém výboru hudebního festivalu Pražské jaro coby jeho předseda, pravidelně také zasedal v porotách různých mezinárodních hudebních soutěží. Předsedal také Společnosti Bohuslava Martinů. O hudbě a jejích interpretech napsal celou řadu knih. Hudbu také velmi často propagoval v rozhlasu i v televizi (pořady Obrazy z dějin české hudby a prof. Václav Holzknecht vypravuje).²⁷

²⁶ ŠROM, Karel. Karel Ančerl: [dirigent : seznam gramofonových desek. Praha: Gramofonové závody, 1959.

²⁷ <https://www.cbdb.cz/autor-30342-vaclav-ho>

Otto Kohn poté studoval na soukromé konzervatoři v Praze, možná právě díky dobrým kontaktům a vztahu k panu Ančerlemu. Byl známý svým hudebním talentem, hrál a stále se zlepšoval při hře na klavír.²⁸

2.1.4. Ilka Koubele

Ilka Koubele se narodila 8. března 1914 jako dcera Emílie Kohnové a Jiřího Kohna, byla tedy sestrou Ottý Kohna.²⁹ O jejím osudu před 2. světovou válkou není známo mnoho informací, jen to, že se pravděpodobně už ve 30. letech provdala za Jana Pollaka. S ním pravděpodobně bydlela v Milevsku na dnešním náměstí Edvarda Beneše s číslem popisným 125. Jako bydliště je ovšem označena i vila Kohnových s číslem popisným 617. Tento údaj uvádí po válce slečna Ilka při sepisování úmrtního spisu ze dne 13. 2. 1946. Pravděpodobnější nejspíše bude bydliště s číslem 125, jelikož je uvedeno ve zprávě okresního úřadu Milevsko o propuštění židovských zaměstnanců z 20. ledna 1940.

2.1.5. JUDr. Jan Pollak

Doktor Jan Pollak (v některých dokumentech Polák) se narodil 20. srpna 1910 v Bílsku, v Polsku³⁰. Jeho rodiči byli Zikmund Pollak a Ella Pollaková, roz. Langfelderová. V některých pramenech bývá též označován jako Heinz, Jindřich anebo Johan. Pracoval jako úředník ve firmě pana Jiřího Kohna³¹, na místě účetního či cizojazyčného korespondenta. Nehlásil se k žádné politické straně, nicméně byl velice schopným úředníkem.

Pollak žil v Milevsku na dnešním náměstí Edvarda Beneše v čísle popisném 125. Jako jeho bydliště je ovšem označována i vila Kohnových s číslem popisným 617. Tento údaj uvádí po válce slečna Ilka při sepisování úmrtního spisu ze dne 13. 2. 1946. Pravděpodobnější nejspíše bude bydliště s číslem 125, jelikož je uvedeno ve zprávě okresního úřadu Milevsko o propuštění židovských zaměstnanců z 20. ledna 1940.

²⁸ HOFFMAN, MARIA- Povídání o životě Židů v jihočeském městečku Milevsku. In Šindelář, Vladimír (ed.). Židé na Milevsku, Milevské muzeum 2005, str. 19 a 22

²⁹ <https://www.geni.com/people/Ilka-Koubele/6000000069335342854>

³⁰ <https://www.geni.com/people/Jan-Heinz-Pollak/6000000069333358173#>

³¹ https://kramerius.cbvk.cz/search/i.jsp?pid=uuid:a36253ec-0330-4277-8998-5e1aaa912e3c#periodical-volume-periodicalitem-page_uuid:588caf19-2fd2-11e4-a6cc-001b63bd97ba

2.2. Tragédie rodiny Kohnových za války

Co se stalo s továrnou rodiny Kohnových za německé okupace? Němci byla továrna vyvlastněna a byla na ní uvalena nucená správa – byl do ní nasazen ředitel (paní Grillová si nevzpomíná na konkrétní jméno, uvedla však, že to byl Čechoněmec).

Dle slov paní Grillové to byl hodný muž, laskavý, a spíše se snažil ostatním pomáhat než ubližovat a zneužívat své ředitelské funkce, jako to většinou bývalo v jiných průmyslových zařízeních. Po druhé světové válce, v roce 1945, byl veřejně zlynčován. Vyvlekli ho z továrny, byl veden provazy uličkou, s kličkou kolem krku a přihlížejícími hanoben. Házeli po něm kamínky a vše, co na ulici našli.

Tatínek paní Grillové byl roku 1943 nucen přejít z firmy pracovat do Breslau v Polsku, kde na vlastní oči viděl extrémní zacházení s polskými občany (obzvláště s Židy). Budoucí tchán paní Grillové byl ředitelem tehdejší měšťanky, kde se vedle sebe učily německé i české děti, snažil se nenadržovat ani jedné, ani druhé straně, být spravedlivým kantorem. Avšak ani on nebyl ušetřen poválečné potupy.

V roce 1941 byla rodina Jiřího Kohna nucena opustit svůj dům, který jim byl zabaven, a odstěhovat se do bytu židovského lékaře Viléma Roubíčka. V následujícím roce rodinu neminul strašlivý osud většiny Židů. Jiří Kohn a jeho žena Emilie byli transportem Cb pod transportními čísly 544 a 543 dne 16. 11. 1942 převezeni z Tábora do ghetta Terezín.³² V Terezíně strávili více než rok a 15. 12. 1943 byli odvezeni transportem Dr jako čísla 1110 a 1106 do Osvětimi. Zde byl Jiří Kohn zavražděn v dubnu 1944, ve stejném roce zemřela také Emilie.³³ Z transportu Cb přežilo celkem 617 osob.

Jejich syn Otto během války pobýval v Praze. Odmítal respektovat protižidovská nařízení. Před nebezpečím ho proto schovávali jeho kamarádi a tak nějaký čas utíkal svému chmurnému konci. Chodil po Praze, kde měl byt, bez odporné žluté hvězdy (Davidova hvězda) a pracoval ve známých pražských orchestrech. Později však byl prozrazen (nejspíše na udání jednoho ze spolupracovníků orchestru) a jeho osud se tak zpečetil. Vzhledem k okolnostem ohledně spáchaného atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha byl Otto převezen transportem Aah z 10. června 1942 (v den vypálení Lidic, ne do Terezína, resp. do Bohušovic nad Ohří, ale ihned byl poslán dál směr Lublin (Ujazdow)).

³² <https://www.geni.com/people/Emilie-Kohn/600000006666686855>

³³ tamtéž

Otto byl z Ujazdowa neznámo kdy převezen do vyhlazovacího koncentračního tábora Majdanek, kde byl 11. 8. 1942 zavražděn.³⁴ Z transportu Aah nikdo nepřežil.

Dcera Ilka byla za války provdaná za Jana Pollaka. Jako jediná z rodiny Kohnových přežila hrůzy koncentračního tábora a vrátila se domů. Byla osvobozena v dubnu 1945 v koncentračním táboře Bergen-Belsen a vrátila se zpět do Milevska, kde začala řešit pozůstalost své rodiny. V této době se také podruhé vdala, a to za Miloslava Koubeleho, který pracoval ve firmě pana Kohna a rovněž proslul jako polyglot. Ilka měla laskavou povahu po své mamince a se vtyčenou hlavou čelila pozdějším problémům. Později sama také překládala, mezi její překlady patří například *Měšťácké povídky* od spisovatele Hanse Kirka, který ji dokonce napsal děkovný dopis (viz přílohy). Následně s manželem emigrovala do Švédska; kde s manželem žili v Göteborgu a společně překládali. Roku 2000 zemřela. Její památka je zmíněna spolu s jejími rodiči, bratrem a prvním manželem na pomníku jejich rodinného hrobu na židovském hřbitově v Milevsku.

Osud Jana Pollaka, prvního manžela paní Ilky, byl následovný. Z pozice úředníka byl dne 17. 1. 1940 z rasových důvodů propuštěn. Další osud manželství Ilky a Jana Pollaka není znám. Neví se, zdali se odloučili (např. z ochranných důvodů) či rozvedli, jisté však je, že Pollak s Kohnovými roku 1942 deportován nebyl. Nejspíše se někde skrýval. Možným úkrytem mu mohlo být i město Tábor, o čemž vypovídá jeden z dokumentů. Další kroky doktora Poláka zůstanou nejspíše neodhaleny, každopádně faktem zůstává, že byl nakonec deportován až 15. 12. roku 1943.³⁵ Datum jeho smrti uvedla žena Ilka jako 31. leden 1945 v koncentračním táboře Schwarzhilde. Je také zajímavé, že Janovi rodiče Zikmund Pollak a Ella Pollaková židovský holokaust přežili.

Dům v Riegrově ulici, s číslem popisným 312, který byl i nadále majetkem rodiny Kohnovy, jim byl za války zabaven. Co se s ním však stalo během války (kdo tam bydlel a podobně) či po válce, kdy ostatně Ilka bydlela znovu ve své rodinné vile, nevíme. Paní Grillové bylo 8 let, když celou rodinu Kohnových v roce 1942 odvedli. Dodnes je vidí, jak stojí na schodech před svou vilou a loučí se s kufry v rukou. Bohužel je nikdo nevyfotografoval, žádné fotografie rodiny se nedochovaly. Na schodišti stáli bez svého syna Otty Kohna, který byl nejspíš stále v Praze, kde se skrýval před nacisty. Schodiště bylo také bez pana Jana

³⁴ <https://www.majdanek.eu/en/prisoners-results?firstname=Otto&lastname=Kohn&day=&month=&year=&place-of-birth=&prisoners-search-submit=SEARCH>

<https://www.holocaust.cz/en/database-of-victims/victim/147077-otto-kohn/>

³⁵ <https://www.pamatnik-terezin.cz/vezen/te-pollak-jindrich-6>

Pollaka, prvního manžela paní Ilky. Proč s rodinou nebyl transportován, zůstává záhadou. Nutno říci, že s panem Pollakem Ilka nebyla dlouhou dobu viděna, odtud jsme tedy s paní Grillovou a paní Máchovou vyslovili domněnku, že je možné, že manželé Pollakovi se odloučili, aby se navzájem ochránili.

2.3. Poválečné osudy Ilky Kohnové a jejího manžela

Paní Ilku (či Ilke, jak o ní paní Máchová mluvila) Kohnovou znala paní Grillová osobně. Po válce chodila Ilka ke Grillovým na lívance, které velice zbožňovala a rodina Grillových byla k Ilce vždy velice milá. Samotná Ilka se chovala také vždy mile, ochotně a laskavě. Byla vděčná a uměla dát najevo svůj vděk. Ilka paní Blaženu pozvala také na svou druhou svatbu (Ilky Kohnové a Miloslava Koubeleho).

Ilka se z koncentračního tábora Bergen-Belsen vrátila velmi zbídačená, doslova kost a kůže. Musel to pro ni být velice těžký návrat – do města, ze kterého byla násilím vyrvána a ve kterém musela žít bez své rodiny. Přihlásila se jako jediná dědička majetku svých rodičů a zaznamenala jejich úmrtí. Úmrtní list podepsala i u svého manžela Jana Pollaka. Byla sama. Veřejnost se k paní Ilce zpočátku moc nehlásila, ona sama se spíše uzavírala, každopádně ne všichni s ní přerušili kontakt. Oporou se jí stala právě rodina paní Blaženy Grillové, se kterou udržovala velice dobré přátelské vztahy. Když ji byla navracena i továrna jejího tatínka, pustila s chutí do práce.

V továrně se také Ilka seznámila se svým druhým manželem, doktorem Miloslavem Koubele. Pan Koubele během války nastoupil do továrny jako prokurista, přesnou dobu nastoupení však nevíme. Byl to velice pohledný a atraktivní mladík. Pocházel z Plané nad Lužnicí a udržoval přátelské vztahy s panem Karlem Ančerlem, slavným dirigentem a hudebním géniem. Předtím, než se dal dohromady s Ilkou Kohnovou, která byla velice krásná, ale spíše drobounká (nejspíše vliv koncentračního tábora) a pihatá, chodil s jistou Miluškou Janáčkovou, která byla velice krásná, mladá dáma. S Miluškou se však kvůli své nové lásce (Ilce) rozešel a to způsobilo na krátkou chvíli menší poprask po celém Milevsku.

Pan Koubele rovněž udržoval vřelé vztahy s Grillovými, dopisoval si s nimi. Brzy po společném seznámení pana Koubele a Ilky se chystala svatba. Těžko říct, co bylo onou příčinou tohoto svazku, zdali krása paní Ilky, či výhodný sňatek, vzhledem k tomu, že Ilka byla dědičkou továrny po rodičích. Či z hlediska pana Koubele, který pracoval ve firmě coby

„správce“ továrny a prostředí důvěrně znal. Třeba jí pan Koubele připomínal rodinné prostředí a svými schopnostmi jejího tatínka. Můžeme se pouze domnívat. K svatbě došlo roku 1946 či roku 1947, Ilka byla asi o 3 roky starší. Existuje i svatební fotografie tohoto páru, ovšem paní Grillová ji bohužel nenalezla.

Avšak ani toto nové štěstí nemělo dlouhého trvání, neboť přišel rok 1948 a s ním spojená dlouhá éra komunistů. Jejich politika se dotkla i života v Milevsku. Továrna Kohnových byla roku 1948 znárodněna. Bývalá „Kohnovina“ postupně zanikala a později se spojila s firmou Koh-i-noor. Dělníci odcházeli pracovat tam, nakonec i tatínek paní Grillové. Ilka Koubelová byla společně s manželem vystěhována z rodinné vily. Byt dostali u pana radního MUDr. Pojezdného, kde podle paní Máchové měli nahoře v patře útulné dvě místnosti. Manželství však bylo i tak šťastné. Dle slov paní Grillové byl pan Koubele sice trochu více autoritativnějšího rázu, ale byl laskavým a milujícím manželem. Ilka mu většinou ve všem vyhověla, ať už se jeho žádosti zdály jakkoli nepříjemné, např. bezhlučné vaření, věci, které musely být vždy na svém místě, vaření dietních jídel aj. Paní Ilka také patřila mezi vážené občany města Milevska. Paní Grillová si dále nevzpomíná, že by Ilka docházela do nějakého jiného zaměstnání, spíše se starala o manžela, nosila květiny, dopisovala si s přáteli a pomáhala manželovi s překládáním. Po znárodnění firmy se manželé Koubelovi začali naplno věnovat jazykům. Miloslav Koubele měl totiž vystudovanou Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy a plynně ovládal okolo 20 jazyků. Překládal literární díla cizojazyčných autorů a dával soukromé doučování.

Na toto doučování k panu Koubele docházel i manžel paní Grillové a její bratr František Doubek (zemřel roku 2012), který byl známým grafikem, ilustroval knihy a měl i několik výstav v Písku. Dále mezi „žáky“ patřil i bývalý generální ředitel ZVVZ Kázecký, Mgr. Iva Nejedlá či Ing. Zdeněk Vávra. Ve svém oboru byl Miloslav Koubele natolik dobrý, že obdržel žádost od tehdejší vlády Československé republiky. Nabídli mu místo poradce prezidenta republiky (nejspíš v této době prezidenta Antonína Novotného) v záležitostech zahraničních věcí a vztahů. Tuto nabídku však odmítl. Není proto divu, že mu komunistická vláda zakázala vycestovat ze země. To však nebylo vše. Ilka zažila i útok odbojové organizace na poštu v Milevsku ³⁶. Udržovala blízké vztahy s paní Navrátilovou či paní Šimkovou, jejíž manžel byl zatčen pro údajnou výrobu a poskytnutí zbraní pro atentát na

³⁶ BURSÍK, Tomáš. Osud odbojové organizace Černý lev 777: příspěvek k historii ozbrojeného odporu proti komunistickému režimu v Československu. Malá řada (Archiv bezpečnostních složek Ministerstva vnitra ČR). Praha: Odbor archiv bezpečnostních složek MV ČR, 2007. ISBN 978-80-254-1125-4.

milevské poště. Když Koubelovým nebylo dovoleno vycestovat jako manželský pár, manželé vymysleli „plán“ emigrace. Kdy přesně emigrovali, však zůstává otázkou. Nejpravděpodobnějším rokem jejich odjezdu by mohl být rok 1966. Roku 1965 totiž ještě stále pobývali v bytě u MUDr. Pojezdného, jak ostatně dokládá paní Helena Máchová, která bydlela vedle Pojezdných. Roku 1967 již po nich v Milevsku nebylo ani stopy. Koubelovi se patrně kvůli tomuto zákazu vycestování rozvedli, aby se zase znovu mohli shledat.

Ilka emigrovala jako první a to do nově vzniklého židovského státu Izrael. Vzhledem k jejímu náboženskému původu jí byla emigrace umožněna. Miloslav Koubele oficiálně pracovní vycestoval do Pobaltí, odkud se přemístil se studentským zájezdem do Finska. Z Finska však utekl do Švédska, kam za ním přijela Ilka a znovu se zde sezdali. Žili ve městě Upsala, které bylo proslulé velkým množstvím vysokých škol. Pan Koubele zde získal pracovní pozici jako rektor vysoké školy a později i univerzity. V cizině se jim dařilo velice dobře. Nadále udržovali vztahy se svými přáteli, se kterými si dopisovali. Paní Grillová pozvala Koubelovi i na svou svatbu, ti však nedorazili. Přesto poslali svatební dárek ve formě nádherně tvarovaných skleniček či mokasínek. Paní Grillová je má tyto dary dodnes u sebe.

V zimě cestovali Koubelovi většinou na Kanárské ostrovy a žili spokojený a ničím nerušený život. Později se však manželé znovu odloučili a jejich nepochopení skončilo rozvodem. Paní Grillová příčinu vidí v tom, že pan Koubele byl velmi pohledný muž, a mohl být Ilce nevěrný. Poté oba žili v odloučení. Doktor Miloslav Koubele dle slov paní Grillové zemřel na mrtvici v letadle, patrně na jedné ze svých studijních cest. Ilka svého bývalého manžela přežila a dále ve Švédsku překládala. Když i v ČSR padla roku 1989 železná opona a bylo možné volně cestovat či se beztrápně vrátit, Ilka zůstala v nové domovině. Po roce 1989 se s paní Grillovou již neviděli. Paní Ilka zemřela roku 2000, ve věku 86 let, ve Švédsku. Za své dvě manželství neměla žádné děti. Vzpomínkou na ni v Milevsku zůstává jméno přidáné na rodinný památník na židovském hřbitově.

2.3.1. PhDr. Miloslav Koubele

Miloslav Koubele se narodil 14. 12. 1920.³⁷ Pracoval ve firmě pana Jiřího Kohna jako prokurista, zde se také seznámil s jeho dcerou Ilkou, kterou si později vzal za ženu. Proslavil se zde jako polyglot – překládal z mnoha cizích jazyků, jako byly například italština či

³⁷ <https://www.geni.com/people/Miloslav-Koubele/6000000069335812842>

exotická arabština, dále z jazyků severogermánských a pobaltských. Ve svém oboru byl naprostá špička. Z jeho překladatelské tvorby můžeme jmenovat např. díla: *Borovice, která se smála*, *Dainavské pověsti*, *Osudy dobrodruha Franka Crooka* či dílo *Ve stínu oltářů*³⁸. Vzhledem ke stále se zhoršující politické situaci v Československu (on i jeho žena byli sledováni agenty StB) v 60. letech 20. století společně emigrovali do Švédska. Zemřel zanedlouho poté.

³⁸ https://library.upol.cz/arl-upol/cs/vysledky/?src=upol_us_cat&field=AUTHOR&term=%22%5EKoubele%2C%20Miloslav%5E%22&qt=zf&disp=%20Koubele%2C%20Miloslav%20

Závěr

V maturitní práci jsem studoval osudy židovských rodin a zpracoval život rodiny Kohnových. Rodina je domov, do kterého se za jakýchkoliv situací můžeme vrátit a předem víme, že budeme vždy vítáni. Proto jsem rád, že jsem mohl najít informace o rodině, která se zapsala do dějin milevského regionu a která se postupně stává známou milevskou historií. Cílem mé práce bylo ponaučení a snaha o vyprávění příběhu, který by byl dalším „vzorem“ pro budoucí generace. Ostatně jak tvrdí Arnošt Lustig (21. 12. 1926 – 26. 2. 2011) v knize *Zpověď*:

„Vyprávím o tom, a sám nevím, jestli rád, nebo nerad. Ale vyprávím o tom, protože to má smysl. Dát vědět, co dokáže udělat člověk člověku, je klíč k našemu životu. Jediný smysl, který to dává, není někoho rozlítostnit, nechat se litovat, ale vědět. Kdo zná, je připraven se bránit. Nenechat se okrást, ponížit, zabít. Vyprávím to proto, aby – kdyby k vám přišel někdo, jako tenkrát za námi – a řekl, půjdete do koncentráku, sbalte si svých pár švestek, pokud nepřesáhnou padesát kilo a vejdou se do jednoho kufru, a nastupte do nákladního vlaku, odpovíte: „Ne. Víím, o co jde. Nepůjdu, neuposlechnu, nepojedu.“

V budoucnosti bych se rád dále podílel na výzkumu a dalším bádání po osudech židovských rodin během a po druhé světové válce. Rád bych se znovu zapojil do podobných projektů, jako byl projekt Kameny zmizelých.

Jak již bylo řečeno, osudy lidí bývají většinou silně propojeny. A i když nám to situace někdy nedovolují, musíme doufat, že již nikdy nenastanou tak strašlivé chvíle, a stále dbát na naše vztahy a morální zásady.

S dovolením zakončím svou práci dalším citátem:

„Význam a štěstí národa spočívá v jeho inteligenci, v poznání minulosti a v morálních zásadách.“

- hrabě Kašpar Maria Šternberk, 1829

Seznam příloh

Obrázek 1 - Riegrova 312, původní rodinný domek Kohnových

Obrázek 2 - původní dům Jana Pollaka

Obrázek 3- pohled na bývalou továrnu Jiřího Kohna, Štěpána Dvořáka 617

Obrázek 4 - Vila Kohnových, jejich poslední bydliště, Milevsko, Štěpána Dvořáka 617

Obrázek 5 - pamětní deska rodiny Kohnových židovský hřbitov Milevsko

Obrázek 6: náhrobek rodiny Kohnových, židovský hřbitov Milevsko

Obrázek 7 - Informace o Janu Polákovi v hlášení Okresního úřadu v Milevsku

Obrázek 8 - Informace o dr. Janu (mylně zapsáno Leopoldu) Polákovi v seznamu osob židovského náboženství

Obrázek 9 - Snímek stránky z inventáře k archivnímu souboru Rodinný archiv Koubelů se soupisem archiválií k osobě Miloslava Koubeleho. Státní okresní archiv Písek, archivní pomůcka č. 1300, Rodinný archiv Koubelů 1952–1964 (autoři: Michal Boubín a Petr Matouš).

Obrázek 10: Seznam majetku Jiřího Kohna v soupisu živnostenského židovského majetku v Milevsku, pořízeném 8. července 1939 pro Oberlandrat v Táboře. Státní okresní archiv Písek, Okresní úřad Milevsko, karton č. 15, inv. č. 451, č. j. 75/1939.

Obrázek 11: Hlášení četnické stanice v Milevsku z 20. ledna 1940 o židovském zaměstnanci Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní úřad Milevsko, karton č. 16, inv. č. 452, č. j. 5/1940 pres.

Obrázek 12: Úmrtní zápis JUDr. Jana Poláka, dodatečně pořízený 12. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 13: Usnesení o důkazu smrti JUDr. Jana Poláka z 9. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 14: Záznam o obchodní živnosti (obchodu galanterním, kuřáckými potřebami a pohlednicemi) Jiřího Kohna v Milevsku čp. 312, provozované podle povolení z 5. dubna 1919. Státní okresní archiv Písek, Hospodářská skupina maloobchodu Milevsko – okresní úřadovna Milevsko, inv. č. 3, kniha členů milevského obchodního grémia z let 1865–1924, záznam č. 104.

Obrázek 15: Snímek titulní strany inventáře k archivnímu souboru Rodinný archiv Koubelů. Státní okresní archiv Písek, archivní pomůcka č. 1300, Rodinný archiv Koubelů 1952–1964 (autoři: Michal Boubín a Petr Matouš).

Obrázek 16 - Titulní strana spisu o pozůstalosti JUDr. Jana Poláka projednávané roku 1946 u milevského okresního soudu. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 17 - Druhá strana úmrtního zápisu JUDr. Jana Poláka z 12. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 18 - Životopisné údaje o Miloslavu Koubele a jeho ženě Ilce, rozené Kohnové v úvodu inventáře k archivnímu souboru Rodinný archiv Koubelů. Státní okresní archiv Písek, archivní pomůcka č. 1300, Rodinný archiv Koubelů 1952–1964 (autoři: Michal Boubín a Petr Matouš)

Obrázek 19 - Snímek stránky z inventáře k archivnímu souboru Rodinný archiv Koubelů se soupisem archiválií k osobě Ilky Koubelové. Státní okresní archiv Písek, archivní pomůcka č. 1300, Rodinný archiv Koubelů 1952–1964 (autoři: Michal Boubín a Petr Matouš).

Obrázek 20 - Usnesení milevského okresního soudu v pozůstalostní věci po Emilii Kohnové, Ottu Kohnovi, JUDr. Janu Polákovi a Jiřím Kohnovi z 16. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 21 - Zápis Okresního soudu v Milevsku z 16. února 1946 o přihlášení dědických nároků Ilky Polákové na pozůstalosti po Emilii Kohnové, Ottu Kohnovi, JUDr. Janu Polákovi a Jiřím Kohnovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení

Obrázek 22 - Třetí strana úmrtního zápisu JUDr. Jana Poláka z 12. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 23 - Podpis Ilky Polákové pod úmrtním zápisem JUDr. Jana Poláka z 12. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 24 - Návrh na vydání usnesení Okresního soudu v Milevsku z 2. července 1946 na pozůstalost po JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 25 - První strana protokolu sepsaného 16. března 1946 s Ilkou Polákovou o pozůstalosti po jejím muži JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 26 - Druhá strana protokolu sepsaného 16. března 1946 s Ilkou Polákovou o pozůstalosti po jejím muži JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 27 - Zpáteční lístek pražského advokáta JUDr. Otta Münze z 20. července 1946 k přijaté korespondenci ve věci pozůstalosti po JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 28 - Zpáteční lístek notářství v Milevsku z 20. července 1946 k přijaté korespondenci ve věci pozůstalosti po JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Obrázek 29 - Záznam (č. 225) v knize osob přihlášených k pobytu v Milevsku z let 1939–1945 s informacemi o Dr. Janu Pollakovi a jeho příchodu do Milevska roku 1936. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Milevsko, inv. č. 549a.

Obrázek 30 - Koncept strojopisného dopisu Československému rozhlasu od Ilky Koubelové ze 4. srpna 1959. Státní okresní archiv Písek, Rodinný archiv Koubelů, karton č. 1, inv. č. 108.

Obrázek 31 - Děkovný dopis Ilce Koubelové od dánského spisovatele Hanse Kirka (1898–1962) z 19. prosince 1959. Státní okresní archiv Písek, Rodinný archiv Koubelů, karton č. 1, inv. č. 99.

Obrázek 32 - Dopisy Československého rozhlasu Ilce Koubelové z 1. a 18. srpna 1959. Státní okresní archiv Písek, Rodinný archiv Koubelů, karton č. 1, inv. č. 100.

Obrázek 33 - Záznam (č. 225) v knize osob přihlášených k pobytu v Milevsku z let 1939–1945 s informacemi o Dr. Janu Pollakovi. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Milevsko, inv. č. 549a.

Obrázek 34 Kameny zmizelých - vzpomínkové mředěné dlažební kostky rodiny Kohnových (Emilie Kohnová, Otto Kohn, Jiří Kohn), zasazené do chodníku před bývalou vilou Kohnových, Milevsko, ulice Štěpána Dvořáka č.p.617

Obrázek 35: Oznámení straosty města panu Janu Karýma (majitel domu č.p.378) o vystěhování Jiřího Kohna k panu Vilému Roubíčkovi

Obrázek 1 - Riegrova 312, původní rodinný domek Kohnových nachází se v Riegrově ulici (dnes obchod p. Mrzeny). Pan Kohn zde zahájil výrobu kuřáckých potřeb. Foto z roku 1985

Zdroj: osobní archiv autora

Obrázek 2 - původní dům Jana Pollaka. Náměstí Edvarda Beneše, Milevsko, 125

Zdroj: osobní archiv autora

Obrázek 3- pohled na bývalou továrnu Jiřího Kohna, Štěpána Dvořáka 617

Zdroj: osobní archiv autora

Obrázek 5: náhrobek rodiny Kohnových, židovský hřbitov Milevsko

Zdroj: osobní archiv autora

Obrázek 6 - pamětní deska rodiny Kohnových židovský hřbitov Milevsko

Zdroj: osobní archiv autora

Běž. čís.	Jméno a příjmení	Bydliště	rok, měsíc a den narození	P o z n á m k a	Běž. čís.
21	Bedřiška Oppenheimerová	Milevsko, Riegerova ul. čp. 130	23. 3. 1894	vdova, 2 nezaopatřené děti, majetek v ceně as 100.000 K, k žádné politické straně se nehlásila.	29
22	Žofie Oppenheimerová	Milevsko, Masarykova ul. čp. 251	29. 11. 1873	vdova, bezdětná, majitelka domu v ceně as 100.000 K, k žádné politické straně se nehlásila.	30
23	Leopold Penížek	Milevsko, Husovo nám. čp. 188	15. 4. 1869	svobodný, bezdětný, majetný. K žádné politické straně se nehlásil. Má majetek v ceně as 200.000 K.	31
24	Leopold Dr. Polák	Milevsko, Wilsonovo nám. čp. 125	20. 8. 1910	ženatý, bezdětný, nemajetný. K žádné politické straně se nehlásil.	32
25	Františka Reichnerová	Milevsko, Masarykova ul. čp. 164	18. 19	svobodná, bezdětná, má majetek v ceně 400.000 K. K žádné politické straně se nehlásila.	33
26	Arnošt Reichner	Milevsko, Masarykova ul. 164	10. 5. 1899	svobodný, bezdětný, má majetek v ceně as 130.000 K. členem strany živnostenského svazu.	34
27	Karel Reichner	Milevsko, Masarykova ul. 164	22. 9. 1908	svobodný, bezdětný, má majetek v ceně as 30.000 K.	35
28	Růžena Reinišová	Milevsko, Masarykova ul. 175.	28. 1	vdova, 2 nezaopatřené děti, majetek v ceně as 100.000 K, k žádné politické straně se nehlásila.	36

Obrázek 7 - Informace o Janu Polákovi v hlášení Okresního úřadu v Milevsku

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

1	2	3	4	5	6
Laufende Nr - und Familien- Zahl	vor- und Familien- name des jüdischen angehörigen	Geburts- datum und Geburtsort	Beruf	Wohnort und Wohnung	name und Anschrift des Besitzers, in dem der jüdische Angehörige verhaftet ist.
1	Eugen Epitz	13.3.1898 in Reching	früher Baukasson- neut, jetzt Schulmachers- lehrling	Reching C.N. 5/7.	Frau Kammerl, Schulmachers in Reching C.N. 5/7.
2	Franz Lampel	6.6.1903 in Reching	früher Faktisten- besitzer, jetzt Schulmachers- lehrling	Reching C.N. 103	Karl Janowec, Schulmachers in Reching C.N. 55/7.
3	Josef Hofman	27.3.1912 in Remartice, Bezirk Mühlhausen	Schneider-Remartice, gehilfe	C.N. 91	Anton Kolbe, Schneidermeister in Remartice C.N. 59
4	Johann Polak	20.8.1950 in Politz, früher Politz	Rechnungs-Mühl- führer, hiesiger fremdsprache- Korrespondent	C.N. 125	Georg Mohr, Bauchbedarfs- artikel in Politz in Mühlhausen C.N. 5/7.
5	Klára Vodická	6.2.1920 in Kališsko	Handels- gehilfe	Kovářov C.N. 41	Ignaz Kolbe, Chemikalien- handlung in Kovářov

Carle upravil
23.1.40. M. H. H.

19 23.
8. 40. M. H. H.

Obrázek 8 - Informace o dr. Janu (mylně zapsáno Leopoldu) Polákovi v seznamu osob židovského náboženství V obvodu četnické stanice Milevsko z 30. dubna 1939. Státní okresní archiv Písek, Okresní úřad Milevsko, karton č. 15, inv. č. 451, č. j. 32/1939.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Inv. č.	Obsah	Počet	Čas. rozsah	Č. kart.
A. Miloslav Koubele				
I. Životopisný materiál				
1	Životopis Miloslava Koubeleho	1 ks	b.d.	1
2	Nakladatelské smlouvy	9 ks	1956-1962	1
II. Korespondence				
a) osobní				
3	Hoblik J.	1 ks	1958	1
4	Horák M.	1 ks	1959	1
5	Köllnová M.	1 ks	1958	1
6	Smirnov S.	2 ks	1960-1961	1
b) úřední				
7	Advokátní poradna Tábor	1 ks	1961	1
8	Československá akademie věd	1 ks	1963	1
9	Československá televize Praha	2 ks	1959	1
10	Československý rozhlas	10 ks	1959-1963	1
11	Dikobraz	2 ks	1962	1
12	Filozofická fakulta v Brně	10 ks	1953-1962	1
13	Krajské nakladatelství v Plzni	1 ks	1961	1
14	Ministerstvo školství a kultury	4 ks	1959-1963	1
15	Minostvo zahraničního obchodu	1 ks	1953	1
16	Ministerstvo zahraničních věcí	1 ks	1960	1
17	MNV Milevsko	1 ks	1962	1
18	Náborový knihařský a podnik	3 ks	1962	1
19	Naše vojsko	2 ks	1958-1959	1
20	ONV Písek	1 ks	1960	1
21	ONV Tábor	1 ks	1962	1
22	Orbis	1 ks	1959	1
23	Rudé právo	1 ks	1962	1

Obrázek 9 - Snímek stránky z inventáře k archivnímu souboru Rodinný archiv Koubelů se soupisem archiválií k osobě Miloslava Koubeleho. Státní okresní archiv Písek, archivní pomůcka č. 1300, Rodinný archiv Koubelů 1952–1964 (autoři: Michal Boubín a Petr Matouš).

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Bezirk : Mühlhausen ;
 Ortsgemeinde : Mühlhausen .

Erhebungen über jüdische Geschäfte .

Firmennamen : / bei protokollier- ten Firmen /	Inhaber	Geschäfts- form	Industrie oder Gewerbe- zweig	Höhe des Kapitals	Gefolgschafts- stärke	Jahresumsatz a/ 1937 b/ 1938	Davon Export: a/ 1937 b/ 1938
1	2	3	4	5	6	7	8
M. Brasch, */.	Martha Brasch, Mühlhausen 363.	Einzelunter- nehmung	Gewerbe- zweig	Im Aus- gleich	5	a/ 204.992,40 b/ 118.874,90	a/ 274.847,75 b/ 98.323,60
S. Ferda . */.	S. Ferda , Mühlhausen, 153.	"	"	60.000	1	a/ 449.728.- b/ 227.874,25	*/.
*/.	Karl Grotte, Mühlhausen, 178.	"	"	20.000	1	a/ 265.875.- b/ 268.860.-	*/.
Hugo Vrkoč . */.	Gustav Klein und Simon Freilich, Mühlhausen, 292	"	"	50.000	2	a/ -- b/ 328.377.-	*/.
Georg Kohn, Fabr. Erzeugung von Rauchbedarfssar- tikeln u. Galanterie- waren.	Georg Kohn, Mühlhausen 617.	"	Industrie	200.000	33	a/ 997.014.- b/ 776.083.-	a/ 912.560.- b/ 703.487.-
*/.	Rosa König, Mühlhausen 213	"	Gewerbe- zweig	1.500	*/.	a/ 39.684.- b/ 28.360.-	*/.
*/.	Helene Lederer Mühlhausen 564.	"	"	7.300	*/.	a/ 18.000.- b/ 13.000.-	*/.
*/.	Friederika Oppenheimer, Mühlhausen 130	"	"	15.000	2	a/ 409.021.- b/ 218.138.-	*/.
*/.	Otto Reinisch, Mühlhausen 175.	"	"	15.000	*/.	a/ Betreibt das Gewerbe erst ab 20.3.1938	*/.
Josef Vrkoč, Speditionsges- ellschaft.	Hermine u. Marie Vrkoč, Mühlhausen 393	"	"	200.000 und das Inventar	4	a/ 140.899.- b/ 134.488.-	*/.
*/.	Karl Wiener, Mühlhausen 65.	"	"	20.000	2	a/ 280.000.- b/ 200.000.-	*/.
*/.	Sigmund Wiener, Mühlhausen 213	"	"	76.000	*/.	a/ 217.700.- b/ 187.500.-	*/.
*/.	Arnold Wint, Mühlhausen 8/9	"	"	30.000	1	a/ 200.000.- b/ 200.000.-	*/.
*/.	Franz Weiner, Mühlhausen 170	"	"	15.000 und 20.000	1	a/ 350.000.- b/ 400.000.-	*/.

Obrázek 10: Seznam majetku Jiřího Kohna v soupisu živnostenského židovského majetku v Milevsku, pořízeném 8. července 1939 pro Oberlandrat v Táboře. Státní okresní archiv Písek, Okresní úřad Milevsko, karton č. 15, inv. č. 451, č. j. 75/1939

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Okresní stanice Milevsko, okres Milevsko. Milevsko, 20. leden 1940.

dn. 17. dův. / 1940.

Propuštění židovských zaměstnanců.

Odpověď k čís. jedn. 5 v. z. r. 17.1.1940.

Okresní úřad Milevsko.

Přílohy: . / .

Oznamuji, že ve zdejších obvodech jest jako Žid zaměstnán a sice:

- 1/. Jan P O L Á K,
- 2/. nar. 20.8.1910 v Bílsku, býv. Polsku
- 3/. účetní, cizojazyčný korespondent,
- 4/. bydlí v Milevsku, hlavní náměstí čp. 125.,
- 5/. Polák jest zaměstnán u svého tchána Jiřího K O H N A, výrobce kušec-
kých potřeb a galanterií - Milevsko čp. 617.

Velitel nemocen:

Jan Polák

Obrázek 11: Hlášení četnické stanice v Milevsku z 20. ledna 1940 o židovském zaměstnanci Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní úřad Milevsko, karton č. 16, inv. č. 452, č. j. 5/1940 pres.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

2

V s. l. Jednací číslo: D 42/46

Úmrtní zápis. V seznamu lieten není

sepsaný dne 12. února 1946 v Milevsku.

1. Jméno a příjmení zemřelého (u vdancích žen též rodové jméno):
JUDr. Jan Polák.

2. Zaměstnání: úředník

3. Věk: 20.8.1910.

4. Náboženství: israel.

5. Rodinný stav [svobodný(á), ženatý, vdaná, ovdovělý(á), soudně rozvedený(á) nebo rozloučený(á)]: ženatý.

6. Domovská a státní příslušnost: Prostějov. čsl.

7. Řádné bydliště (byt) [nebyl-li zemřelý svéprávný, budiž udán poručenský (opatrovnícký) soud a uveden poručenský (opatrovnícký) dekret]:
Milevsko čp. 617.

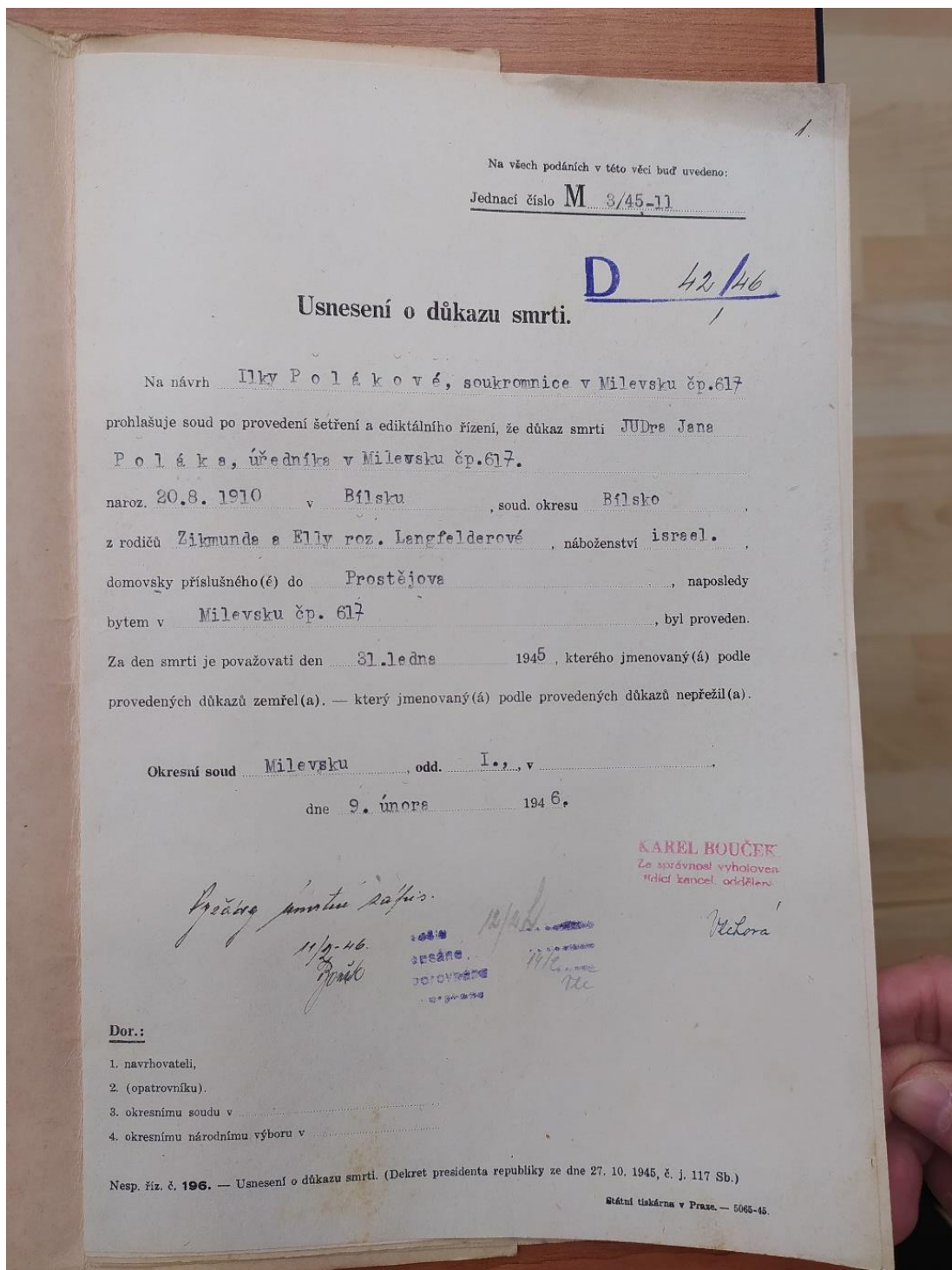
8. Den a místo úmrtí: 31. ledna 1945. Schwarzheide.

9. Pozůstalý(á) manžel(ka) (jméno a příjmení, zaměstnání a bydliště; je-li nezletilý, též jméno a příjmení, zaměstnání a bydliště zákonného zástupce):
Ilka Poláková roz. Kohnová, Nár. správce, Milevsko 617.

10. Zletilé děti a zletilí potomci dětí již zemřelých (jméno, příjmení, stáří, zaměstnání a místo pobytu):
/

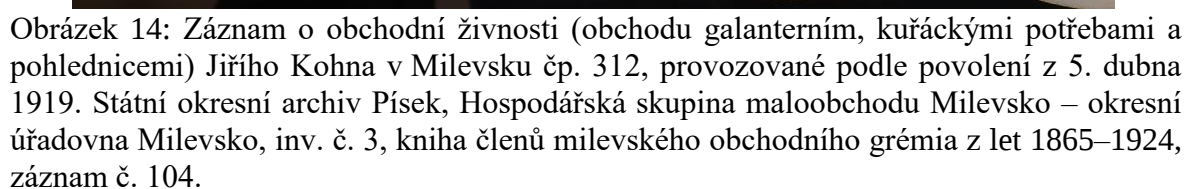
Obrázek 12: Úmrtní zápis JUDr. Jana Poláka, dodatečně pořizovaný 12. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

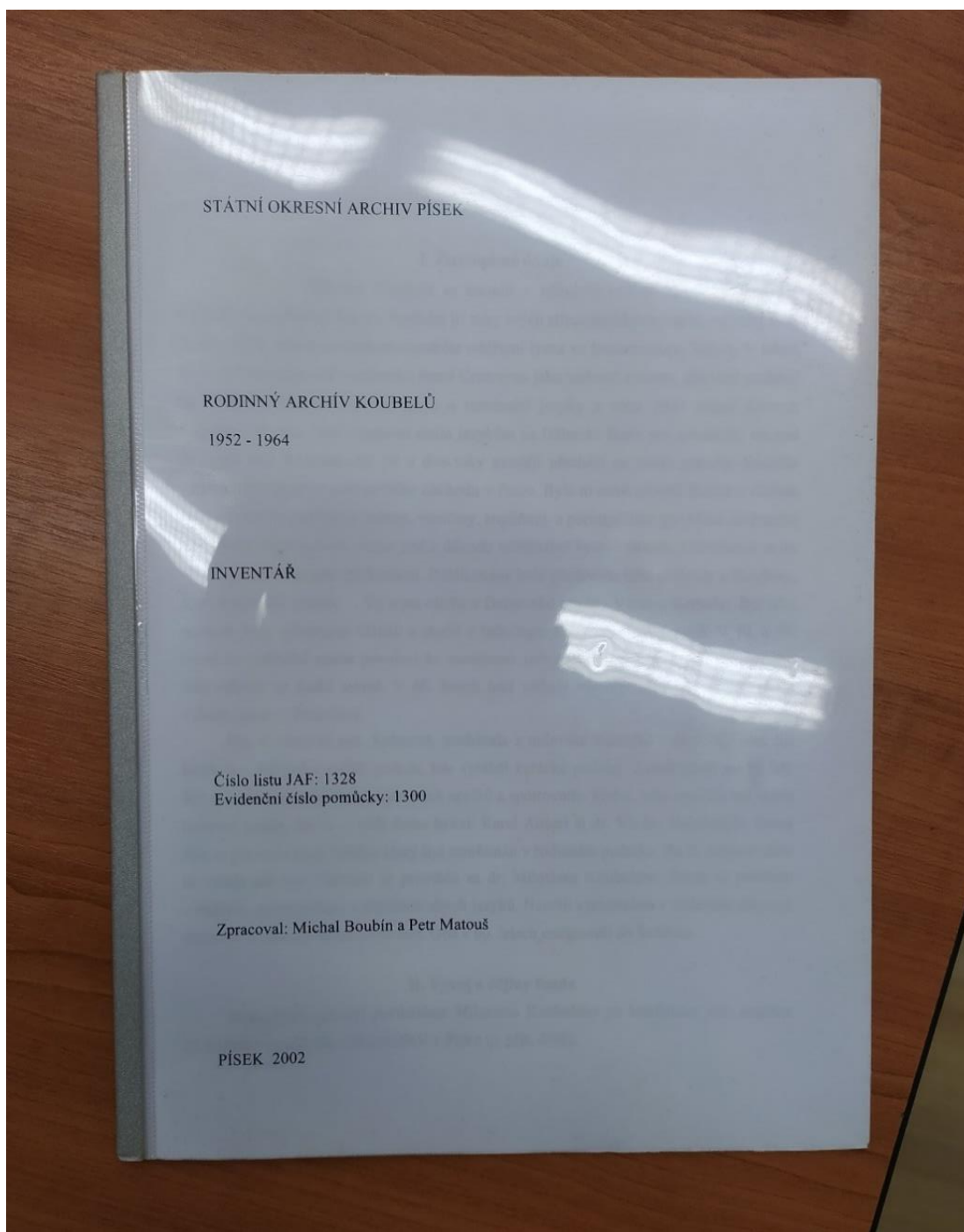

Obrázek 13: Usnesení o důkazu smrti JUDr. Jana Poláka z 9. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

50

Obrázek 15: Snímek titulní strany inventáře k archivnímu souboru Rodinný archiv Koubelů. Státní okresní archiv Písek, archivní pomůcka č. 1300, Rodinný archiv Koubelů 1952–1964 (autoři: Michal Boubín a Petr Matouš).

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

11. Nežletilé děti a nežletilí potomci dětí již zemřelých (jméno, příjmení, den narození, zaměstnání, místo pobytu).

Mají nežletilci již zákonného zástupce nebo kdo byl navržen pro tento úřad?

Koho povolal zůstavitel anebo matka za poručníka?

Je nutno neb účelno, aby byl dán vdově povolané podle zákona za poručnici spolu-poručník a kdo?

Očekává vdova narození dítěte a kdy?

12. Jméno, příjmení, zaměstnání a místo pobytu ostatních nejbližších příbuzných a dědiců ze závěti (u nesvěprávných údajů o zákonném zástupci):

13. Jest tu závět, dovětek, dědická smlouva, darovací smlouva nebo jsou tu svaatební smlouvy? Kde jsou? (Při ústních posledních pořízeních buď uvedeno jméno, příjmení a bydliště svědků):

Byl zemřelý poručníkem anebo jest ustanovovací listina?

Vedl zemřelý účty o úřední pod veřejným dohledem?

Jsou v pozůstalosti věci, o opatřeno?

a) Jest tu majetek a v čem pozemky leží, jejich parc.

) V čí rukou jest?

) Bylo něco opatřeno k jeho

) Byl zůstavitel pojištěn p

) (Vyplní se jen, zanechal-li

niho pojištění, zjednával

průkaz (ústav, datum a č

) Byl zemřelý výměnkářem

Jméno bude oz

Obrázek 17 - Druhá strana úmrtního zápisu JUDr. Jana Poláka z 12. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Úvod

I. Životopisné údaje

Miloslav Koubele se narodil v učitelské rodině 14. prosince 1920 v Chabrovicích (okres Tábor). Poslední tři roky svých středoškolských studií, od roku 1936 do léta 1939, strávil na československém oddělení lycea ve francouzském Nimes. V letech 1940 až 1949 pracoval v milevské firmě Centropex jako vedoucí vývozu. Zároveň studoval na Karlově univerzitě indoevropské a románské jazyky a roku 1949 získal doktorát filozofie. Od roku 1949 vyučoval cizím jazykům na Dělnické škole pro zahraniční obchod ve Stráži pod Ralskem, ale již o dva roky později přechází na místo poradce školního oddělení ministerstva zahraničního obchodu v Praze. Byla to nově zřízená funkce s úkolem připravit kvalitní učebnice ruštiny, němčiny, angličtiny a portugalštiny pro MZO. Své místo musel roku 1958 opustit, mimo jiné z důvodu neřešitelné bytové situace. Odstěhoval se do Milevska a živil se jako překladatel. Publikovány byly především jeho překlady z litevštiny, např. Putinasův román, Ve stínu oltářů a Dainavské pověsti Vincase Kreveho. Byl také autorem řady odborných článků a studií z baltologie a ugrofinských jazyků. V 50. a 60. letech se pokoušel získat povolení ke studijnímu pobytu ve Vilniusu. Což se nepodařilo díky odporu na české straně. V 60. letech také selhaly všechny jeho pokusy získat byt v Praze, Brně či Bratislavě.

Ilka Koubelová roz. Kohnová, pocházela z milevské židovské rodiny. Její otec Jiří Kohn si v Milevsku zařídil podnik, kde vyráběl kuřácké potřeby. Zaměstnával asi 50 lidí. Byl mecenášem milevských kulturních spolků a sportovního klubu. Jeho syn Oto byl velmi hudebně nadán. Hosty u nich doma bývali Karel Ančerl či dr. Václav Holzknecht. Dcera Ilka se provdala za p. Poláka, který byl zaměstnán v rodinném podniku. Po II. světové válce se vrátila jen ona. Podruhé se provdala za dr. Miloslava Koubeleho. Živila se překlady z italštiny, portugalštiny a skandinávských jazyků. Neměli s manželem v Milevsku díky své minulosti a původu dobré postavení. Oba v 60. letech emigrovali do Švédska.

II. Vývoj a dějiny fondu

SOka Písek převzal pozůstalost Miloslava Koubeleho po konfiskaci jeho majetku 21.3.1968 z finančního odboru ONV v Písku (č. přír. 4/68).

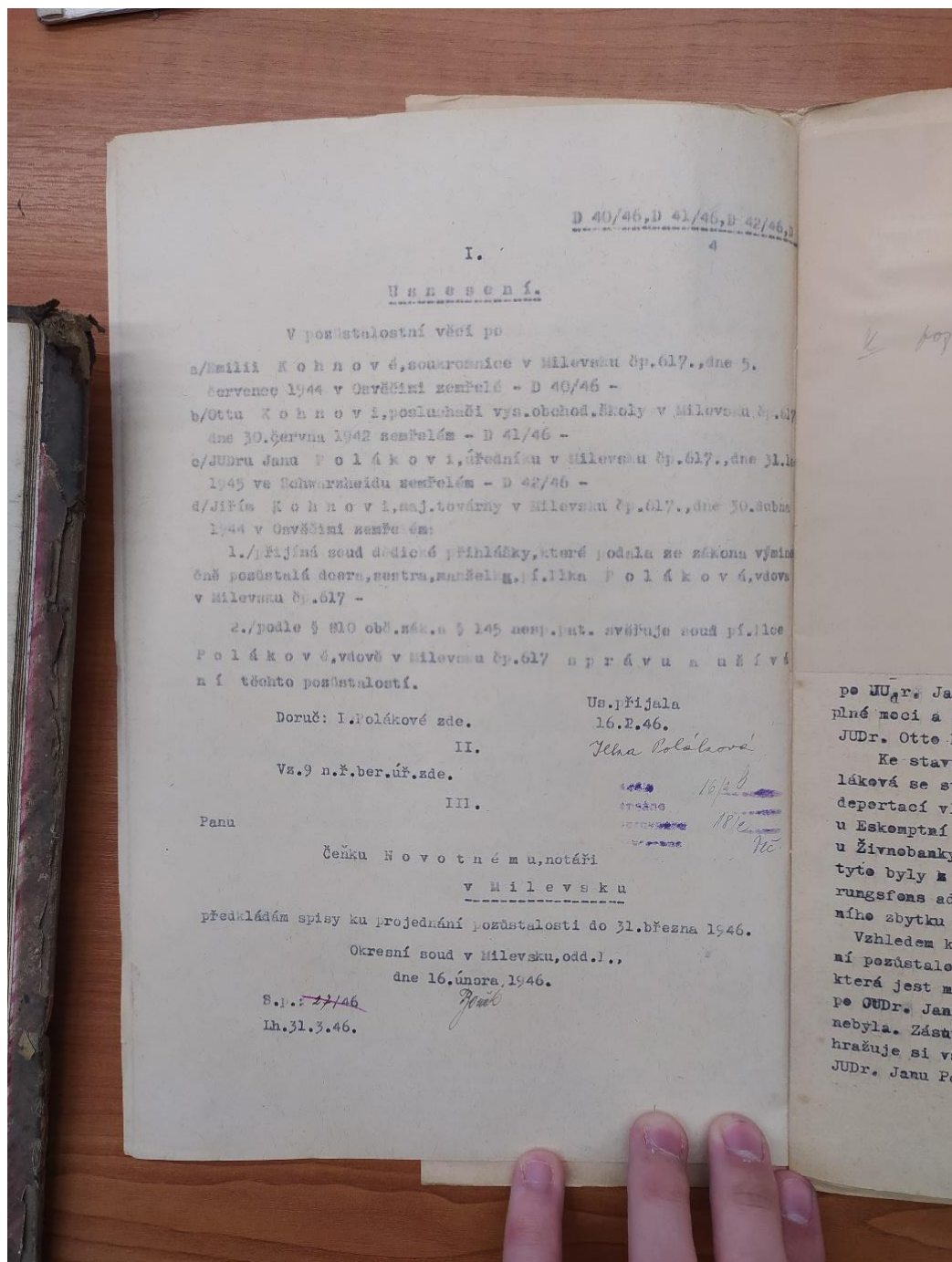
Obrázek 18 - Životopisné údaje o Miloslavě Koubele a jeho ženě Ilce, rozené Kohnové v úvodu inventáře k archivnímu souboru Rodinný archiv Koubelů. Státní okresní archiv Písek, archivní pomůcka č. 1300, Rodinný archiv Koubelů 1952–1964 (autoři: Michal Boubín a Petr Matouš)

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Inv. č.	Obsah	Počet	Čas. rozsah	Č. kart.
96	Seznam české literatury přeložené do litevštiny	1 ks	1960	1
97	Novinové výstřižky: Dobré knihy dětem, Rudé právo 2/1959; Nad novou dětskou literaturou, Rudé právo 3/1961	2 ks	1959-1961	1
B. Ilka Koubelová				
I. Životopisný materiál				
98	Nakladatelské smlouvy Ilky Koubelové	2 ks	1959-1960	1
II. Korespondence				
a) osobní				
99	Kirk Hans	1 ks	1959	1
b) úřední				
100	Československý rozhlas	2 ks	1959	1
101	Český literární fond	1 ks	1960	1
102	Lidová demokracie	1 ks	1961	1
103	Lidová demokracie	2 ks	1959	1
104	Státní nakladatelství dětské knihy	7 ks	1959-1960	1
105	Státní nakladatelství krásné literatury, hudby a umění	1 ks	1959	1
106	Státní nakladatelství politické literatury	2 ks	1959	1
107	Světová literatura	1 ks	1962	1
108	Vlasta	1 ks	1959	1
c) koncepty dopisů Ilky Koubelové				
108	Československý rozhlas	1 ks	1959	1
109	Státní nakladatelství krásné literatury - Hodoušek	1 ks	1959	1

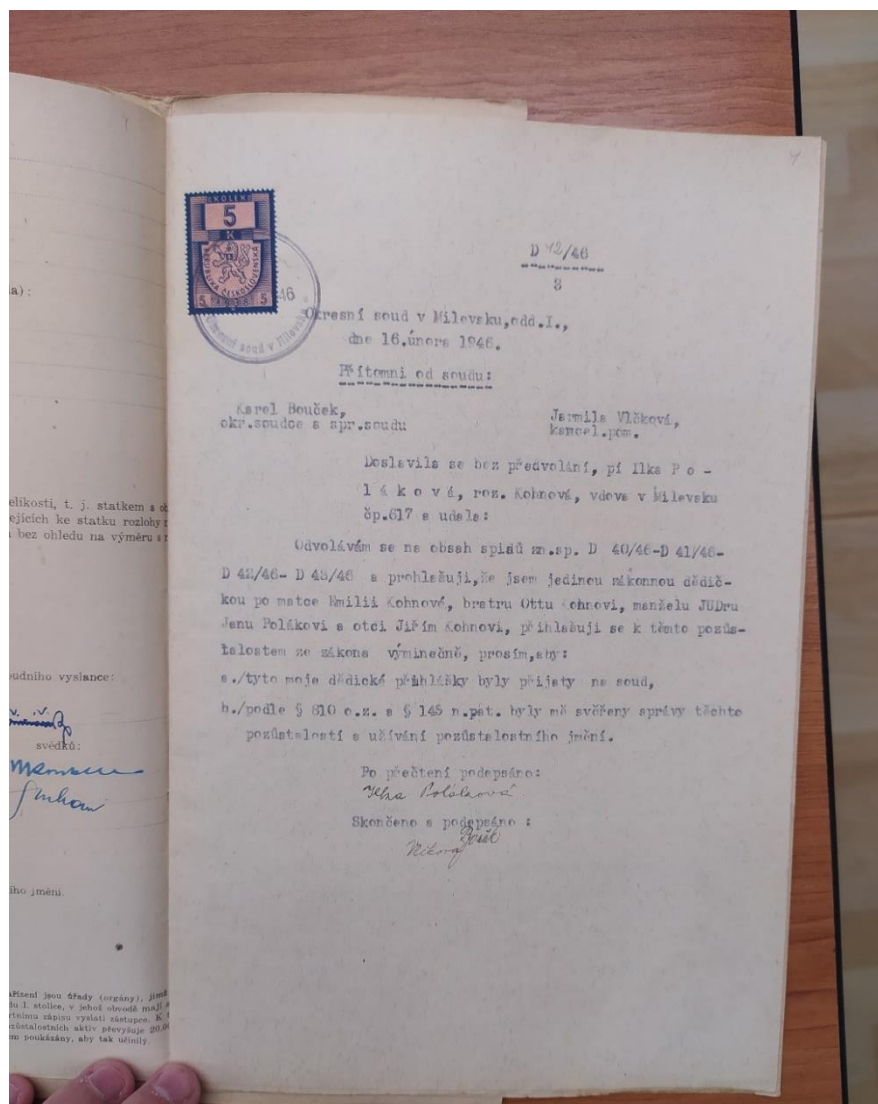
Obrázek 19 - Snímek stránky z inventáře k archivnímu souboru Rodinný archiv Koubelů se soupisem archiválií k osobě Ilky Koubelové. Státní okresní archiv Písek, archivní pomůcka č. 1300, Rodinný archiv Koubelů 1952–1964 (autoři: Michal Boubín a Petr Matouš).

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

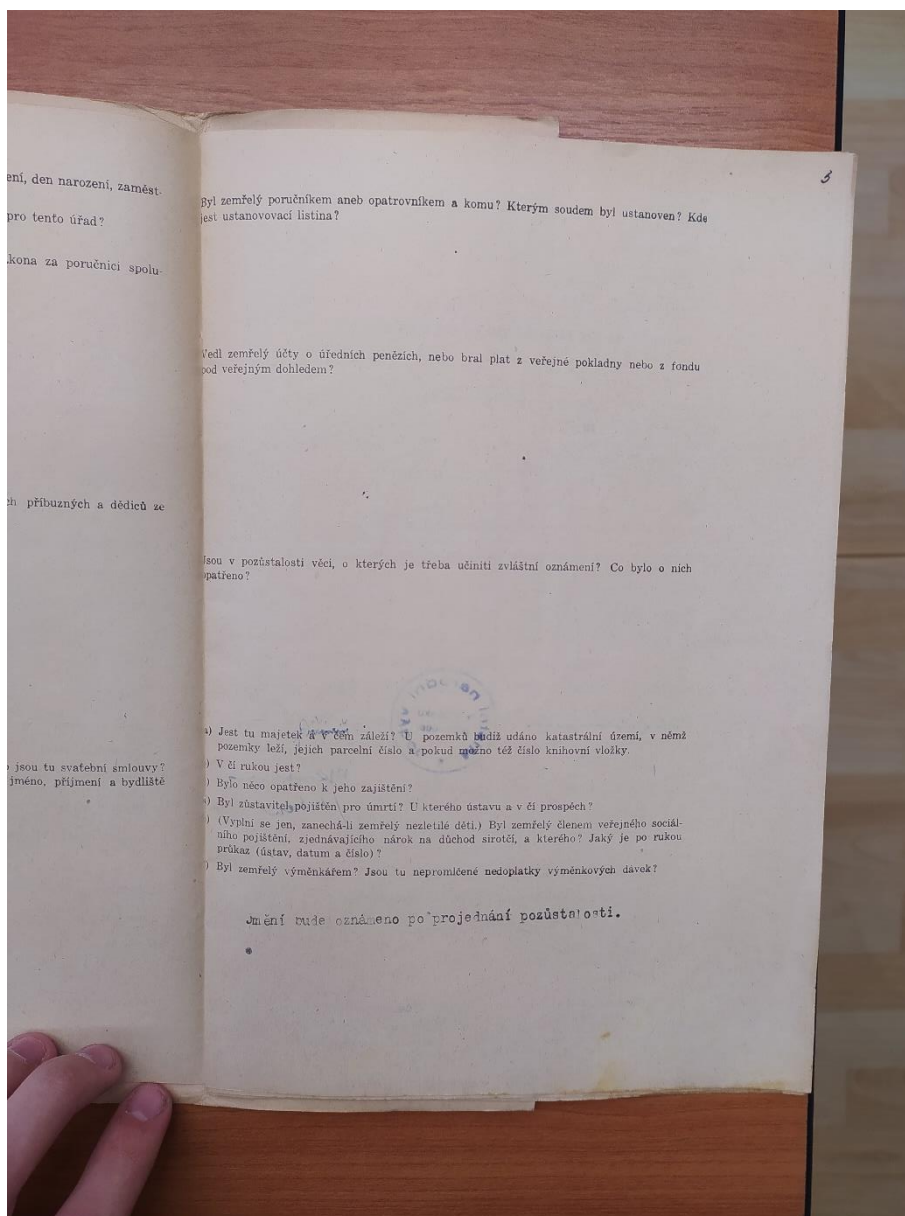
Obrázek 20 - Usnesení milevského okresního soudu v pozůstalostní věci po Emilii Kohnové, Ottu Kohnovi, JUDr. Janu Polákovi a Jiřím Kohnovi z 16. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

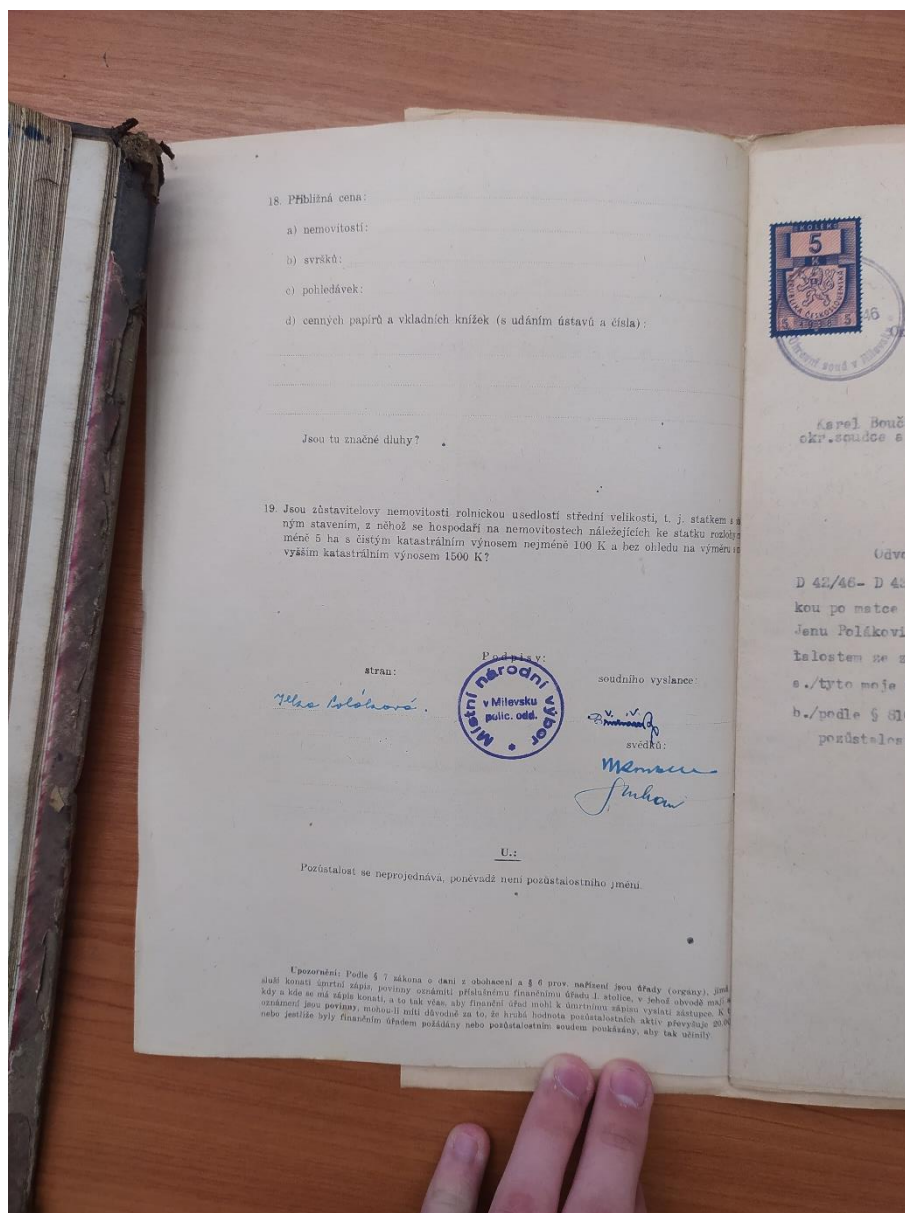
Obrázek 21 - Zápis Okresního soudu v Milevsku z 16. února 1946 o přihlášení dědičných nároků Ilky Polákové na pozůstalosti po Emilii Kohnové, Ottu Kohnovi, JUDr. Janu Polákovi a Jiřím Kohnovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

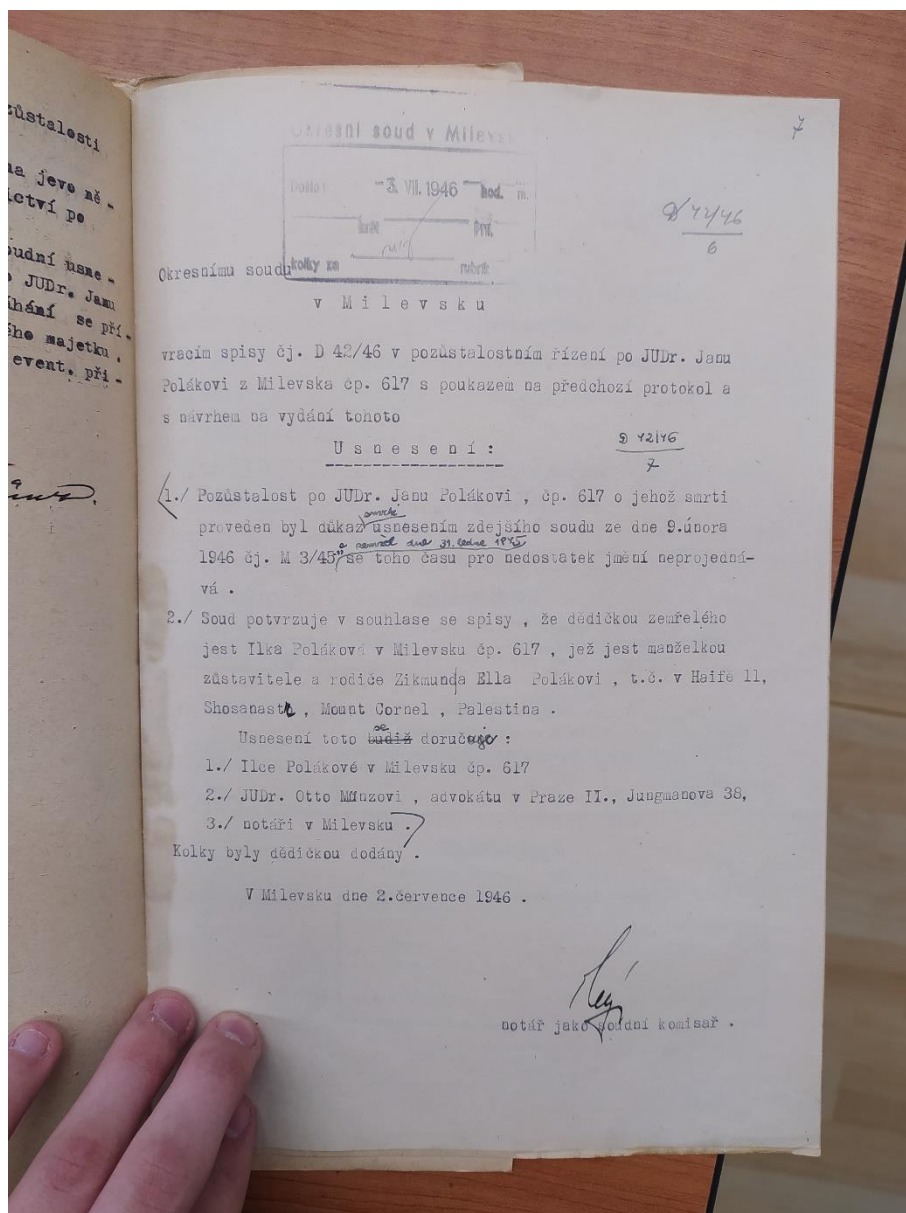
Obrázek 22 - Třetí strana úmrtního zápisu JUDr. Jana Poláka z 12. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

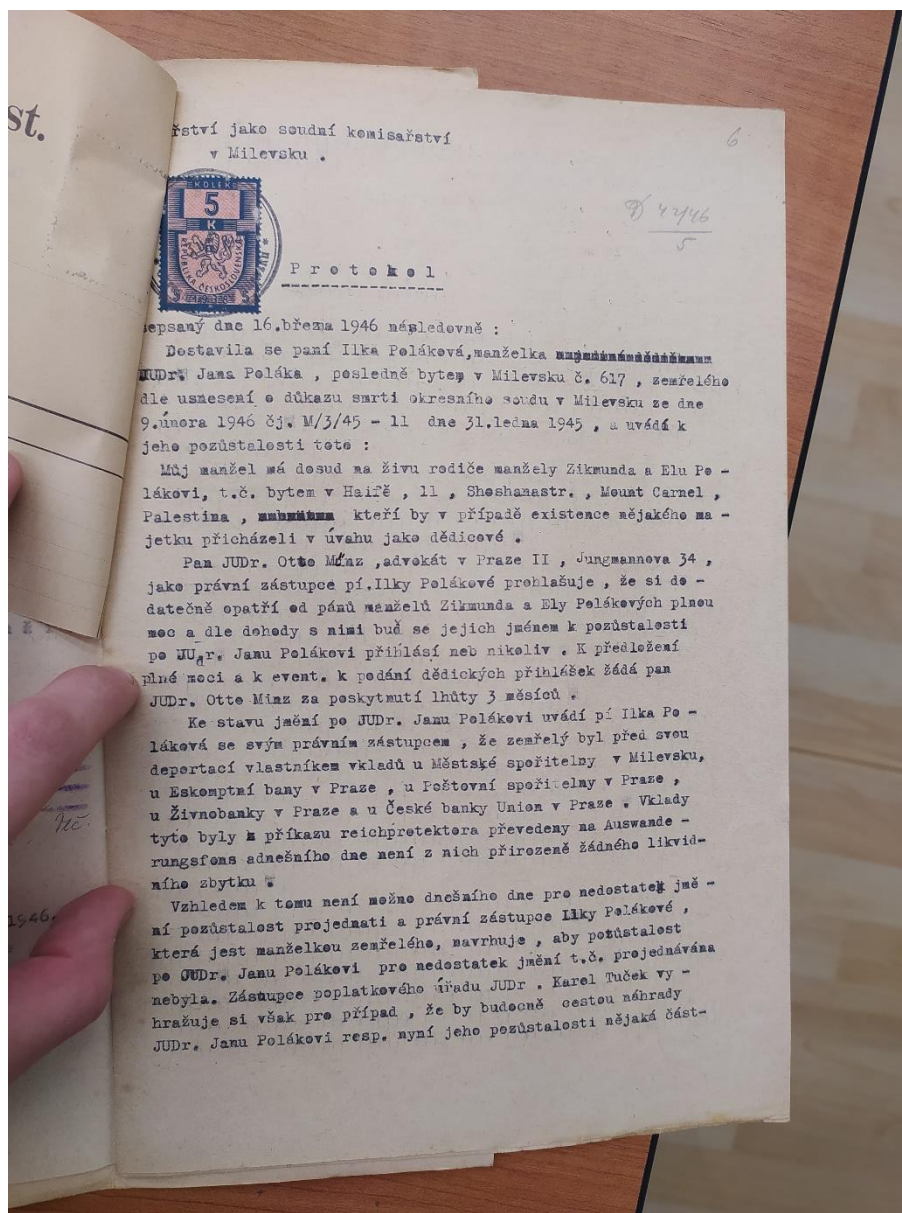
Obrázek 23 - Podpis Ilky Polákové pod úmrtním zápisem JUDr. Jana Poláka z 12. února 1946. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

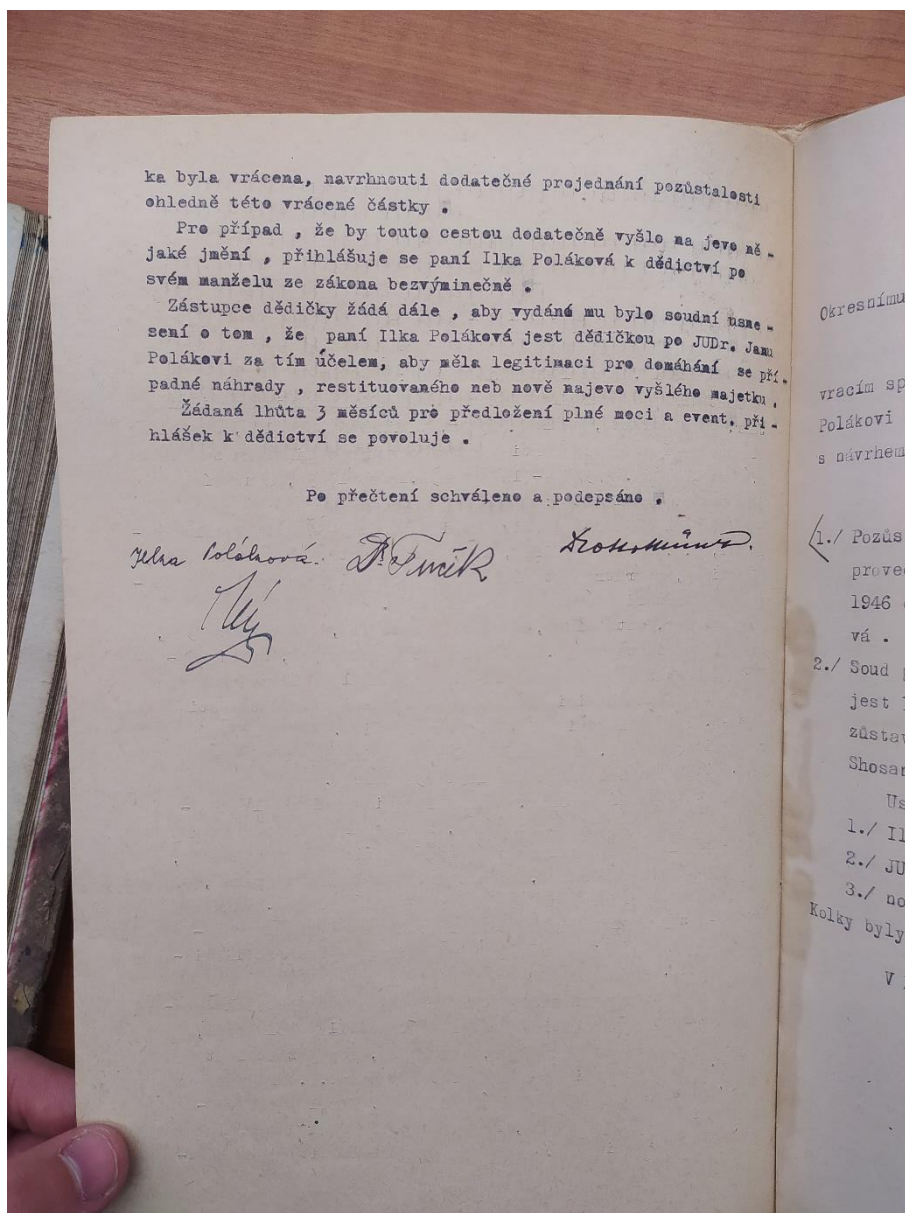
Obrázek 24 - Návrh na vydání usnesení Okresního soudu v Milevsku z 2. července 1946 na pozůstalost po JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

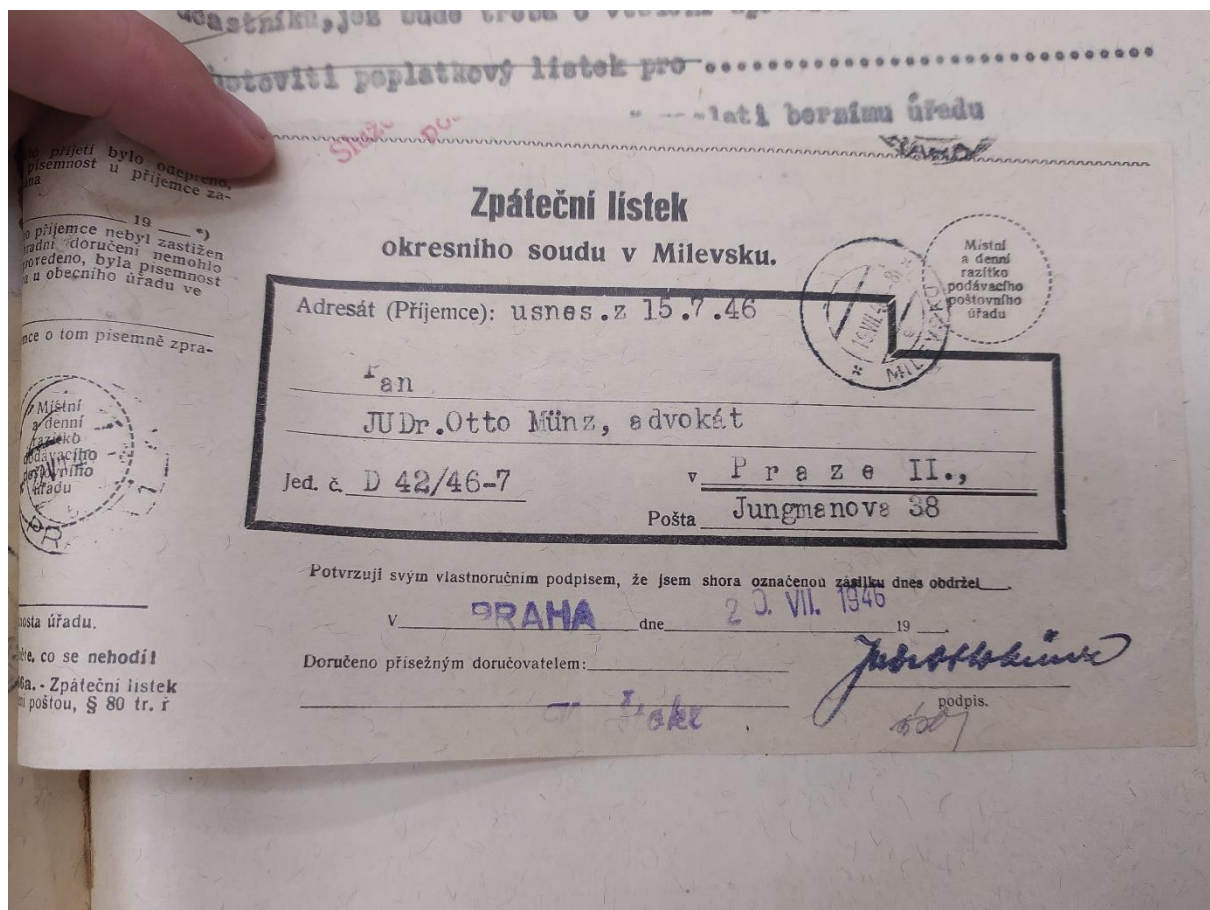
Obrázek 25 - První strana protokolu sepsaného 16. března 1946 s Ilkou Polákovou o pozůstalosti po jejím muži JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

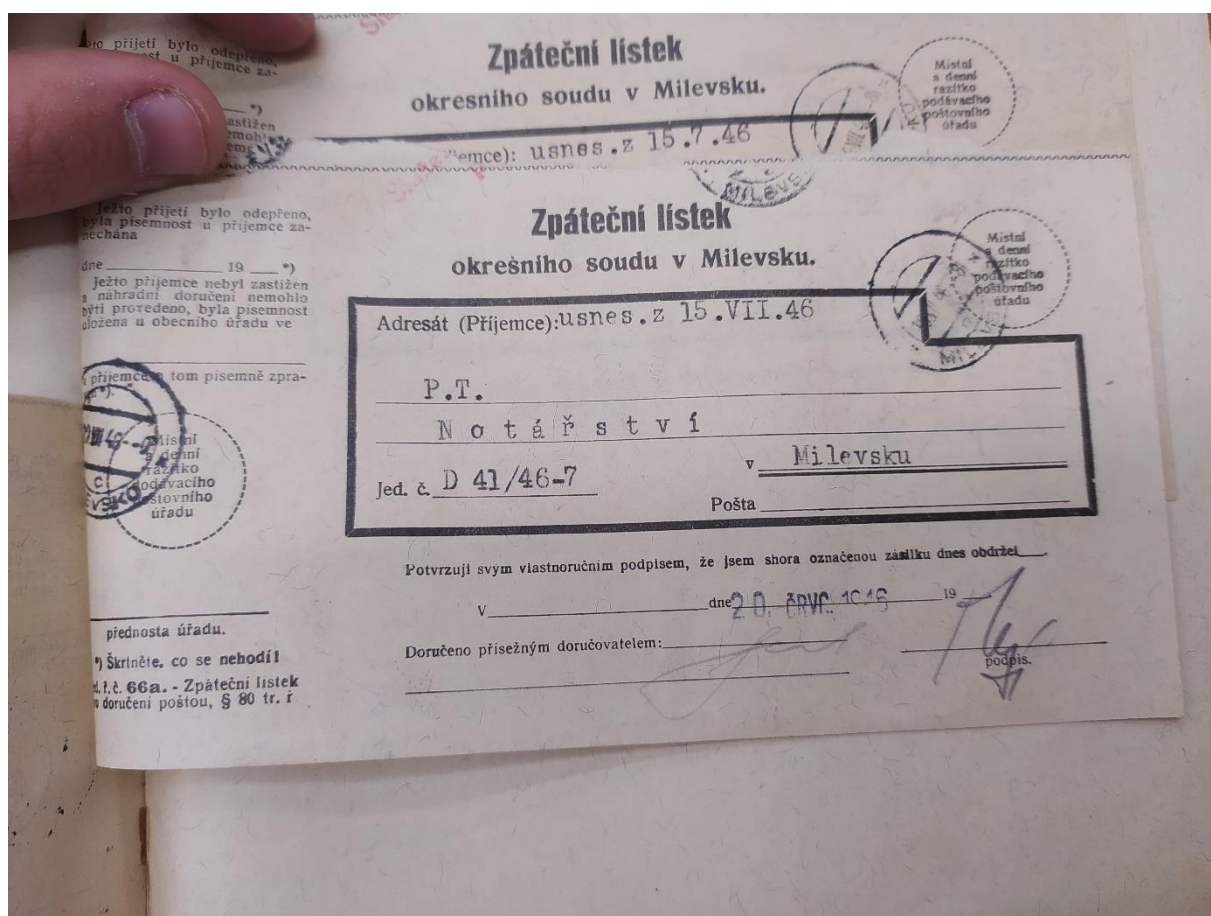
Obrázek 26 - Druhá strana protokolu sepsaného 16. března 1946 s Ilkou Polákovou o pozůstalosti po jejím muži JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Obrázek 27 - Zpáteční lístek pražského advokáta JUDr. Otta Münze z 20. července 1946 k přijaté korespondenci ve věci pozůstalosti po JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Obrázek 28 - Zpáteční lístek notářství v Milevsku z 20. července 1946 k přijaté korespondenci ve věci pozůstalosti po JUDr. Janu Polákovi. Státní okresní archiv Písek, Okresní soud Milevsko I, skartační řízení 2004, karton č. 13, spis D 42/1946.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Jméno	Povolání	Narozen			Rod. stav	Domovské právo	
		dne	místo	okres		obec	okres
218 Černý Antonín	hospodář	28.5.1878	Dobruška		ženatý	Chýněv	
219 Habart Václav	provozník	18.7.1889	Milevsko			Milevsko	
220 Charvát Karel	hospodář	9.4.1894	Velká Tureň	Brakonice	ženatý	Milevsko	
221 Beuče Emil	domovník	5.10.1903	Milevsko		ženatý	Milevsko	
222 Bočom Jan	slavatel	1.4.1885	Rubánsko	Milevsko	ženatý	Milevsko	
223 Maková Anna	služka	14.2.1912	Zahon		svob.	Osík	
224 Faraš Pavel	obchodník	9.1.1890	Horní	Podakovice	ženatý	Milevsko	
225 Pollak Jan	obchodník	20.8.1910	Pátek (Pátek)		ženatý	Prácheň	
226 Němicková Marie	domovník	14.6.1912	Zahon	Milevsko	svob.	Zahon	Milevsko
227 Brudová Anna	rod. a	18.7.1864	Kačice	Heřmanice	svob.	Milevsko	
228 Holuba Jan	obchodník	16.10.1896	Milevsko		ženatý	Milevsko	
229 Vodňanský Karel	obchodník	12.10.1902	Milevsko		ženatý	Milevsko	
230 Foltová Anna	služka	19.7.1917	Prácheň		svob.	Prácheň	
231 Foltová Božena	služka	25.6.1911	Prácheň		svob.	Prácheň	
232 Malýka Václav	obchodník	20.9.1905	Prácheň		svob.	Prácheň	
233 Skála Stanislav	obchodník	21.3.1922	Milevsko		svob.	Korčava	
234 Bláha Jan	obchodník	7.2.1908	Prácheň		svob.	Prácheň	
235 Kraus Josef	obchodník	5.11.1921	Chýněv		svob.	Chýněv	
236 Káma Jan	obchodník	31.1.1920	Kačice		svob.	Kačice	
237 Drožák Josef	obchodník	15.2.1910	Prácheň		svob.	Prácheň	
238 Jeliňková Emma		10.2.1872	Milevsko		svob.	Milevsko	
239 Drožková Marie		15.8.1906	Milevsko		svob.	Milevsko	
240 Hruška Josef	obchodník	17.9.1892	Prácheň	Prácheň	svob.	Milevsko	
241 Pěpík František	obchodník	17.8.1906	Milevsko		ženatý	Milevsko	
242 Hlaváč Václav	obchodník	18.11.1908	Prácheň	Prácheň	svob.	Prácheň	
243 Oppenheimerová	rod. a	15.9.1894	Prácheň		svob.	Milevsko	
244 Jindrák Václav	obchodník	15.9.1898	Milevsko		ženatý	Milevsko	
245 Dvořák Jan	obchodník	3.3.1913	Prácheň	Milevsko	ženatý	Milevsko	
246 Dvořák Josef	obchodník	18.4.1906	Prácheň	Milevsko	ženatý	Prácheň	Milevsko
247 Hlaváč Josef	obchodník	17.7.1920	Prácheň	Prácheň	svob.	Prácheň	Milevsko
248 Pěpík František	obchodník	18.7.1917	Prácheň	Milevsko	ženatý	Milevsko	

Obrázek 29 - Záznam (č. 225) v knize osob přihlášených k pobytu v Milevsku z let 1939–1945 s informacemi o Dr. Janu Pollakové a jeho příchodu do Milevska roku 1936. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Milevsko, inv. č. 549a.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Ilka Koubelová
Stalinova 708
Milevsko

Milevsko, 4/8 1959.

Československý rozhlas
Stalinova 12
Praha 12

Váš dopis z l. t.m. Lit/Le

Vážená soudružko Helceletová,
děkuji za Vaše zprávy. Mám dostat v brzké době větší zásilku jihoamerických novin; bude-li tam něco vhodného pro Vás, neopomenu Vám podat zprávu.

Pokud se týče jiných literatur, dovoluji si Vám zaslat k nahlédnutí s prosbou o brzké vrácení /v případě Vašeho zájmu pro Vás obratem zhotovím příslušný čistopis s potřebným počtem průpisů/:

1./ svůj překlad povídky Patriciové a plebejci z knížky Měšťácké povídky pokrokového dánského spisovatele Hanse Kirka

2./ manželův překlad povídky Asturští horníci z knihy Povídky o Španělsku lotyšského spisovatele Žanise Grívy.

Kdybyste měli zájem, mohli bychom pro Vás připravit dále:

1./ vybrané scény z protináboženského románu litevského spisovatele V. Mykolaitise-Putinase Ve stínu oltářů

2./ kapitolu ze satirického románu lit. spisovatele P. Gvirky Frank Kruk, líčící úspěšného podnikatele v oboru prodeje rakví v USA /český překlad obou jmenovaných knih vyjde v dohledné době, zařazení by bylo snad vhodné též vzhledem k výročí pobaltských sov. republik/.

S přátelským pozdravem

přílohy
doporučeně

Obrázek 30 - Koncept strojopisného dopisu Československému rozhlasu od Ilky Koubelové ze 4. srpna 1959. Státní okresní archiv Písek, Rodinný archiv Koubelů, karton č. 1, inv. č. 108.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Hans Kirk

f. t. Usserød sygehus
p. Hørsbøl
Danmark
19/12 59.

Kære Ilka Koubelová.

Tak for Deres brev, som jeg på grund
af sygdom først nu kan besvare. Jeg vil ma-
turligvis med glæde forklare for Dem, hvad
jeg kan, og ligeledes skrive et forord. Blot De
vil meddele mig, hvor langt det skal være,
hvad det i hovedsagen skal dreje sig om, og
hvornår De skal have det.

Jeg håber, De kan lide min skrift.
Men man kan jo ikke begynde en skrive-
maskine i en hospitalseng.

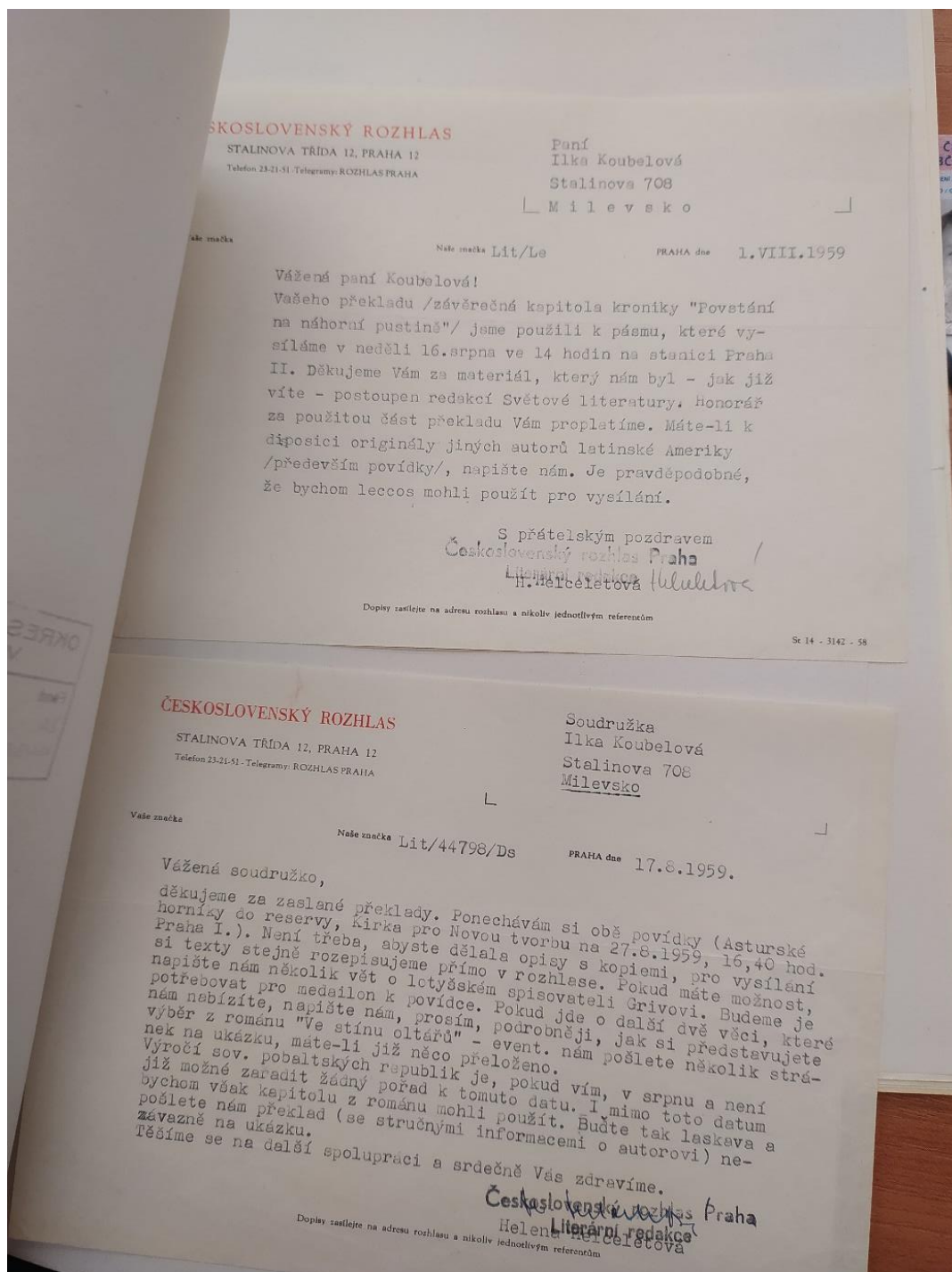
Med venlig hilsen

Deres

Hans Kirk

Obrázek 31 - Děkovný dopis Ilce Koubelové od dánského spisovatele Hanse Kirka (1898–1962) z 19. prosince 1959. Státní okresní archiv Písek, Rodinný archiv Koubelů, karton č. 1, inv. č. 99.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

Obrázek 32 - Dopisy Československého rozhlasu Ilce Koubelové z 1. a 18. srpna 1959. Státní okresní archiv Písek, Rodinný archiv Koubelů, karton č. 1, inv. č. 100

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

218	Cerný Antonín	hospodský	1871	Dobruška	řemeslník	Čejnice
219	Habart Václav	provozník	1889	Milevsko		Milevsko
220	Charvát Karel	hospodský řemeslník	1894	Velká Tuleň	řemeslník	Milevsko
221	Beuše Emil	domovník	1903	Milevsko	řemeslník	Milevsko
222	Bočan Jan	služebník	1885	Rukávník	řemeslník	Milevsko
223	Marková Branka	služebná	1909	Zahon	vrob.	Osík
224	Toránek Pavel	řemeslník	1890	Hořice	řemeslník	Milevsko
225	Pollak Jan	řemeslník	1910	Přístok (Pátek)	řemeslník	Prostějov
226	Němčková Marie	domovník	1912	Milevsko	vrob.	Žlín Milevsko
227	Bumarda Anna	vrob.	1864	Katolí	vrob.	Milevsko
228	Polhna Jan	řemeslník	1896	Milevsko	řemeslník	Milevsko
229	Modránský Karel	řemeslník	1908	Milevsko	řemeslník	Milevsko
230	Kozlová Anna	služebná	1917	Prácheň	vrob.	Prácheň
231	Lobal'ková Božena	služebná	1911	Plaňkov	vrob.	Žitislav
232	Malýka Václav	řemeslník	1885	Jemnice	vrob.	Jemnice
233	Skála Stanislav	řemeslník	1922	Milevsko	vrob.	Korolupy
234	Bláha Jan	řemeslník	1928	Přibor	vrob.	Přibor

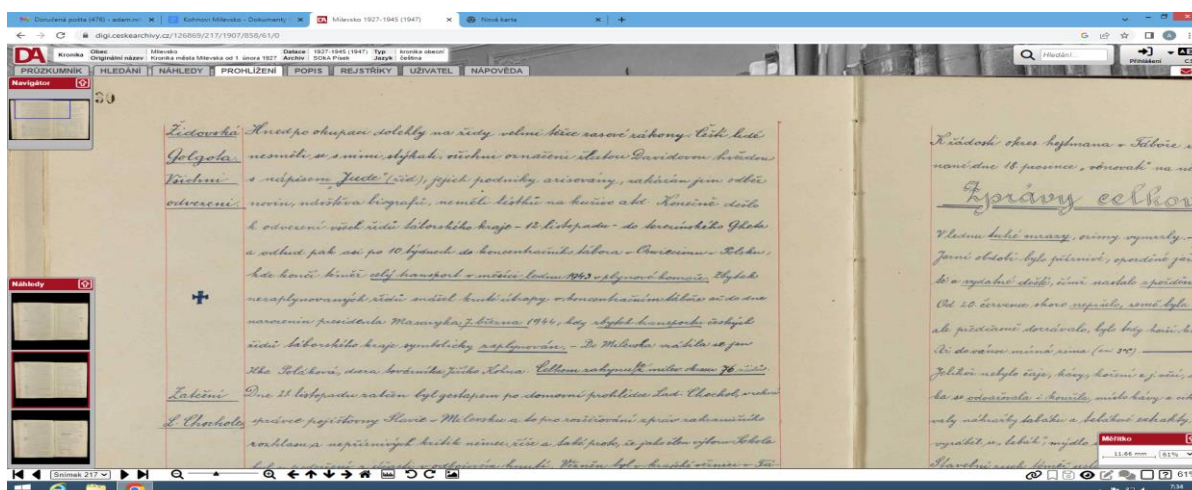
Obrázek 33 - Záznam (č. 225) v knize osob přihlášených k pobytu v Milevsku z let 1939–1945 s informacemi o Dr. Janu Pollakovi. Státní okresní archiv Písek, Archiv města Milevsko, inv. č. 549a.

Zdroj: Státní okresní archiv Písek

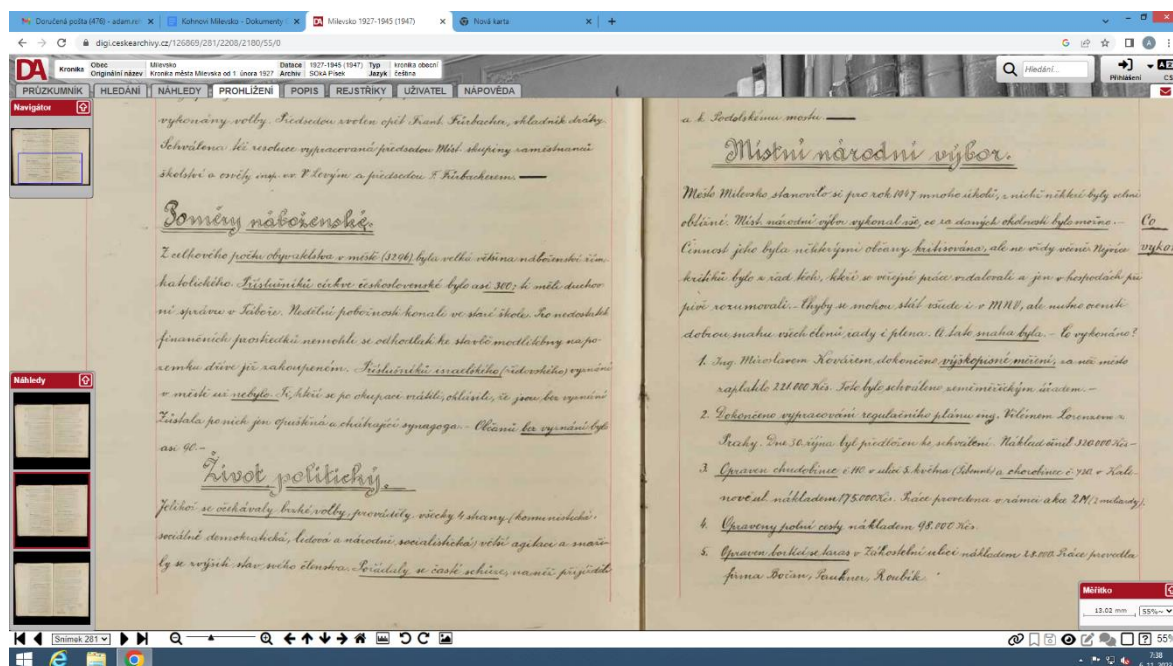
Obrázek 34 Kameny zmizelých - vzpomínkové měděné dlažební kostky rodiny Kohnových (Emilie Kohnová, Otto Kohn, Jiří Kohn), zasazené do chodníku před bývalou vilou Kohnových, Milevsko, ulice Štěpána Dvořáka č.p.617

Zdroj: osobní archiv autora

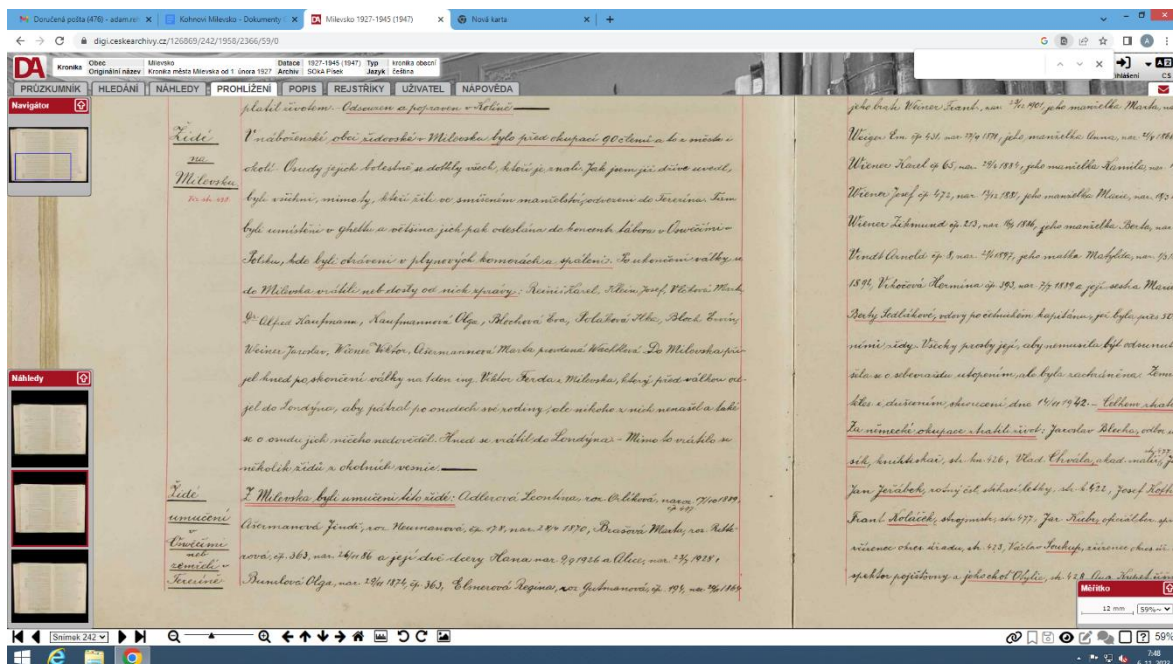
Obrázek 36: Záznam z Kroniky města Milevska z roku 1942

Zdroj: digitální archiv města Milevska

Obrázek 37: Záznam z Kroniky města Milevska z roku 1947

Zdroj: digitální archiv města Milevska

Obrázek 38: Záznam z Kroniky města Milevska, rok 1945

Zdroj: digitální archiv města Milevska

Seznam použitých zdrojů

BURSÍK, Tomáš. *Osud odbojové organizace Černý lev 777: příspěvek k historii ozbrojeného odporu proti komunistickému režimu v Československu*. Malá řada (Archiv bezpečnostních složek Ministerstva vnitra ČR). Praha: Odbor archiv bezpečnostních složek MV ČR, 2007. ISBN 978-80-254-1125-4.

ČAPKOVÁ, Kateřina, KIEVAL, Hillel J., Židé v českých zemích: Společná cesta dějinami, Praha 2022

HLUŠIČKOVÁ, Růžena; MALÁ, Irena a KUBÁTOVÁ, Ludmila. *Tábory utrpení a smrti*. Praha: Svoboda, 1969.

HOFFMAN, MARIA- Povídaní o životě Židů v jihočeském městečku Milevsku. In Šindelář, Vladimír (ed.). *Židé na Milevsku*, Milevské muzeum 2005, str. 19 a 22

KRAUS, Ota a KULKA, Erich. *Továrna na smrt: dokument o Osvětimi*. 6. dopl. vyd. Dokumenty (Naše vojsko). Praha: Naše vojsko, 1959.

KULIŠOVÁ, Táňa. Terezín. 5. vyd. Dokumenty (Naše vojsko: Český svaz protifašistických bojovníků). 1963. Praha: Naše vojsko, 1963.

LIŠKA, Vladimír. *Prezidenti*. Praha: XYZ, 2018. ISBN 978-80-7597-180-7.

LUSTIG, Arnošt, Zpověď - Multisonic 2008

MALÁ, Irena a KUBÁTOVÁ, Ludmila. *Pochody smrti*. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1965.

PADEVĚT, Jiří. *Za dráty: tábory v období 1938-1945 na území dnešní České republiky*. Průvodce (Academia). Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2807-5.

PĚKNÝ, Tomáš, Historie Židů v Čechách a na Moravě, Praha 2001.

TRUCK, Betty a TRUCK, Robert-Paul. *Lékaři hanby: pravda o lidských morčatech v Osvětimi*. Přeložil Božena MRÁČKOVÁ. Delfin (Práce). Praha: Práce, 1983.

VENEZIA, Shlomo. *V pekle plynových komor*. V Praze: Rybka, 2010. ISBN 978-80-87067-68-0.

WEIN, Martin, Dějiny Židů v českých zemích. Od Hilsnera po Slánského, Olomouc 2021.

ZINN-COLLIS, Zoltan a MCAULEY, Alicia. Přežil jsem peklo Bergen-Belsen. [Líbeznice]: Víkend, 2010. ISBN 978-80-7222-668-9.

Státní okresní archiv Písek, Nádražní 2149, 397 01 Písek, Budějovické Předměstí

<https://www.geni.com/projects/Jewish-families-from-M%C3%BChlhausen-Milevsko/people/12903>

https://www.memorialscrollstrust.org/index.php/scroll-origin-towns?view=scrolls&town_id=8954

<http://chavurah.org/about/a-special-torah/>

http://www.chewra.com/keshetnew/kweb/location_tombs.aspx?lid=185&kid=0

https://kramerius.cbvk.cz/search/i.jsp?pid=uuid:a36253ec-0330-4277-8998-5e1aaa912e3c#periodical-periodicalvolume-periodicalitem-page_uuid:588caf19-2fd2-11e4-a6cc-001b63bd97ba

<https://digi.ceskearchivy.cz/126869/1>

<https://www.pamatnik-terezin.cz/database>

<https://digi.ceskearchivy.cz/Scitani-lidu-SOkA-Pisek-1921-Soudni-okres-Milevsko-M-Milevsko>

[https://www.nacr.cz/verejnost/badatelna\)](https://www.nacr.cz/verejnost/badatelna)

https://vademecum.nacr.cz/vademecum/PaginatorBookVolume.action?_sourcePage=Xz6KtHpiPggm3SUnv4IYaQKzy8R0zvZDhog2HboSPCBvVXXMuxqTrBWZQeRNi6rQn00v8NUJIQlexRKnQMULmY4nOR7lTJ9t&row=1608

<https://vademecum.nacr.cz/vademecum/permalink?xid=083a9c5c-3484-481e-96bb-80a66d03a80b&scan=f97d72a9ec22b50b5daddc48dfb68b32>

https://yvng.yadvashem.org/index.html?language=en&s_id=&s_lastName=Kohn&s_firstName=Otto&s_place=Milevsko&s_dateOfBirth=